

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja:

v Ljubljani na dom dostavljen:

celo leto	K 24—
pol leta	12—
četrt leta	6—
na mesec	2—

v upravnistvu prejemani:

celo leto	K 22—
pol leta	11—
četrt leta	5-50
na mesec	1-90

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.
Uredništvo: Knafljeva ulica št. 5 (v pritličju levo), telefon št. 34.

Izhaja vsak dan zvečer izvenredne in praznične.

Inserati veljajo: peterostopna peti vrsta za enkrat po 16 vin., za dvakrat po 14 vin., za trikrat ali večkrat po 12 vin. Parte in zahvala vrsta 20 vin. Poslano vrsta 30 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru.
Upravnistvu naj se pošiljajo naročnine, reklamacije, inserati l. t. d., to je administrativne stvari.

Posamezna številka velja 10 vinarjev.

Na pismena naročila brez istodobne vpslatve naročnine se ne ozira.
„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:

celo leto	K 25—
pol leta	13—
četrt leta	6-50
na mesec	2-30

za Nemčijo:

celo leto	K 30—
pol leta	15—
četrt leta	7-50
na mesec	2-30

Vprašanjem glede inseratov se naj priloži za odgovor dopisnica ali znakna.
Upravnistvo (spodaj, dvorišče levo), Knafljeva ulica št. 5, telefon št. 85.

Državni zbor.

Dunaj, 21. oktobra.

Jesensko zasedanje je pričelo v malo slavnostnem razpoloženju. Zbornica je sicer dobro obiskana in v sejni dvorani ter na hodnikih vlada živahno vrvenje, toda pogovori in diskusije se sučejo okoli stavka: »Ne bo šlo«. Razoranost zbornice je dejansko večja, kakor pred počitnicami, stranke med seboj in z vlado še bolj skregane, kakor pomladi, povrhi pa so že kar v prvi seji pričeli Rusini z obstrukcijo, zvesti svojemu načelu, da odklanjajo vse vladne predloge, dokler ne bo zagotovljena pravična volilna reforma v Galiciji. Uvedba upravnega komisarijata na Češkem je mrzljivo čeških strank proti Stürgkhovemu kabinetu le še poglobila ter ojačila vpliv radikalne frakcije, ki bi bila danes skoraj pridobila celo češko delegacijo, da dvigne proti celemu ministrstvu obtožbo radi kršenja ustave. To bi bilo pomenjalo seveda popolni prelom med Stürgkhom in Čehi ter bi bilo že vnaprejšnjem onemogočilo vsako redno parlamentarno delo. Zbornica bi bila pri prvem koraku opešala. Čehi so se zaenkrat zadovoljili z ostro interpelacijo, na katero je obljubil grof Stürgkh odgovoriti. Nemci so medseboj precej razkavšani, izstop posl. Wastiana iz nemškega Nationalverbanda je karakteristično znamenje razmer, ki vladajo v tej skupini, ki bi na eni strani rada šla z vlado čez drn in strn, na drugi strani pa iz strahu pred volilni markira od časa do časa epozicionaine alure ter proklamira politiko prostih rok. Jugoslovani so, kakor prej tudi sedaj strogo deljeni — napredna skupina vztraja v ostri opoziciji, klerikalci so se, kakor se zatrjuje, zaobljubili grofu Stürgkhu. Nesporno je v parlamentu mnogo strank, ki bi radi čimprej rešile finančno reformo. Toda faktorji, ki jih razdvajajo, so močnejši, kakor pa trenutni skupni cilj. Brez delavne večine se finančna reforma ne da izvesti in tudi tokrat se bo to pokazalo. Konferenca načelnikov strank je danes sicer sklenila razpravo forsirati, toda isti načelniki vedo prav do-

bro, da forsiranje nič ne pomaga, dokler obstajajo tako močne zapreke kakršna je rusinska obstrukcija, ter odpor čeških radikalcev in soc. demokratov. Ta odpor more premagati le trdna enotna večina, ki — ne eksitira. Vlada poskuša že kar prvi dan z raznimi terorističnimi sredstvi. Dopoldan se je mudila v parlamentu deputacija državnih uradnikov, da naznani v zadevi službene pragmatike nekak ultimatum. Grof Stürgkh je to priliko takoj izrabil. Izjavil je načelnikom strank, da je popolnoma izključeno, da bi se uveljavila službena pragmatika pred rešitvijo finančne reforme, ker vlada nima na razpolago za to potrebnih 30 milijonov. To je stari: »Vi glejte!« Toda ta argument ne vleče več. Stranke se uradnikov ne bojijo, ker vedo, da je uradništvo že zdavnej spoznalo, da je vlada edini krivec, da so njeni izgovori prazni in da zlorablja pragmatiko kot pripravo za finančni načrt. Državne blagajne, ki morajo plačevati kolosalne milijone za nepričakovane vojaške izdatke, bi zmogle tudi razmeroma skromno vsoto za uradnike — ako bi vlada hotela. Stürgkhovo strašilo se tudi tokrat ne bo obneslo.

Med došlimi dopisi se je danes nahajala tudi zahteva ljubljanskega sodišča, da se izroči dr. Kreka sodnemu preganjanju. To je bil povod, da se je v poslanskih krogih danes prav mnogo o Krekovih avanturah govorilo. Poslanec Krek je sicer danes smehljaje sedel na svojem mestu, toda skoraj ga bo dobra volja prešla, kajti kakor smo izvedeli, se bo parlament z njegovimi galantnimi doživljaji še obširno pečal.

Skandalni Canadian Pacific Co. so bili danes predmet raznih interpelacij, v katerih se je zlasti zahtevalo pojasnila, v koliko so tangirani tudi poslanci. V kuloarjih se imenujejo razna imena, le dvoje pa jih je danes tudi že javno na sramotnem odru — posl. Petrycky in Onciul. Pododsek proračunskega odseka za plavbene zadeve se je v posebni seji bavil s celotno afero. Debata je bila jako burna in pojasnila ministra Schusterja se splošno smatrajo za nezadostna. Z današnjo razpravo afera vsekakor še ni iz parlamenta odpravljena.

Seja sama ni nudila mnogo zanimivega. Rusinski poslanec Polis je govoril dolg obstrukcionističen govor, posl. Kalina je posebno ostro napadal vlado radi uvedbe komisarijata na Češkem.

Za slovenske sodnike.

Poslanec dr. Vladimir Ravnihar je v včerajšnji seji državnega zbora vložil na pravosodnega ministra to — le interpelacijo:

V Mariboru izhajajoči organ poslanca dr. Verstovška je priobčil v svoji 115. številki članek o razgovoru imenovanega poslanca s predsednikom graškega nadsodišča gosp. dr. Pitreichom. Glasom tega članka se je baje gosp. predsednik graškega sodišča izrazil, da ne more namestiti na boljših mestih na Štajerskem in Kranjskem sodnikov slovenske narodnosti, češ, da smatra slovenske sodnike kot zastale ljudi, in da moramo biti vsled tega pripravljeni, da bo boljša mesta še manj, kakor dosedaj oddajal slovenskim sodnikom.

V popravku, poslanem imenovanemu listu, proglašajo gosp. predsednik trditve, ki jo je baje izustil, kot neresnično, priznava pa, da je res napram gosp. poslancu označil ljudi, ki prihajajo sedaj s Spodnjega Štajerskega v sodno prakso z odličnimi izjemami, kakor je takoj pripomnil, vobče glede njihovih sposobnosti kot zaostale v primeri z onimi, ki prihajajo z enojezičnega ozemlja; pri tej priliki je sodni predsednik razložil gosp. poslancu po njegovem mnenju obstoječe vzroke te zastalosti.

Denimo, da se je vršil imenovan razgovor tako, kakor je to oralis gosp. sodni predsednik, vendar moramo smatrati besede, ki jih je rabil gosp. predsednik, za pavšalno žalitev slovenskih sodnikov, oziroma, ker govori gosp. predsednik graškega nadsodišča o »naraščanju«, bodočih slovenskih sodnikov, ki jih v nasprotju z bodočimi nemškimi sodniki (z enojezičnega ozemlja) označuje glede njihovih sposobnosti kot zaostale in manj vredne.

To mnenje gosp. sodnega predsednika moramo z vso resnostjo zavračati.

Upravičeno namreč dvomimo, da bi to mnenje odgovarjalo njegovim lastnim nazorom, ker nima nobene, ali pa le malo prilike, da bi prišel v direkten stik s pravnimi praktikanti, saj je v tem oziru docela navezan na poročila sodnih predsednikov, personalnih senatov in sodnih nadzornikov.

Ako te informacije temelje na teh poročilih, potem je nam naziranje gosp. sodnega predsednika seveda razumljivo.

Po že opetovano grajanem sistemu obstoja očitna tendenca, omejiti število slovenskih sodnikov, zlasti na Štajerskem, na minimum in namestiti na vseh vodilnih in »boljših« mestih sodnike nemške narodnosti. Kakšna so potem poročila teh vodilnih mest o sodnem naraščanju, je lahko izračunati.

Docela objektivno pa se da konstatirati — in v tem oziru se vjemajo ne samo mnenja pri sodišču poslušajočih sodnikov, marveč tudi vseh nepristranskih sodnikov, da je prav sedaj sodni naraščaj slovenske narodnosti naravnost izbojen in se odlikuje z najboljšo kvalifikacijo. Tako je na primer znano, da polagajo pravni praktikanti, ki so v sodni praksi na Kranjskem, sodne izpite večinoma s prav dobrim ali celo z izvrvnim uspehom.

Prav gotovo pa se odlikujejo bodoči sodniki slovenske narodnosti pred onimi z enojezičnega ozemlja z uvaževanja vredno prednostjo jezikovne usposobljenosti.

Naj ima »enoezični« sodnik, ki je slovensčine samo za silo več, sicer še tako široko obzorje, vendar ga moramo za docela nesposobnega označiti, da bi mogel med slovenskim prebivalstvom z uspehom opravljati sodno službo.

Ako je torej gosp. predsednik graškega nadsodišča smatral za potrebno, primerjati usposobljenost sodnega naraščaja slovenske narodnosti z ono sodnega naraščaja nemške narodnosti, je morala ta primera izpasti samo v prilog slovenskim sodnikom.

Posamezne izjeme manjše usposobljenosti opazamo povsodi, tako pri Nemcih, kakor tudi pri Slovencih. Za popolnoma neprimerno in neumestno pa moramo smatrati, da je gosp.

sodni predsednik generaliziral, ko je konstatiral baje manjšo usposobljenost pri sodnem naraščanju slovenske narodnosti.

Z ozirom na sistem, vladajoč v graškem sodnem okrožju, moramo to konstatacijo proglasiti za tendenciozno, ker nima drugega namena, kakor da se pred javnostjo na zgoraj in zdolaj, vsaj navidezno utemelje motivi, zakaj se juristov slovenske narodnosti ne pripušča k sodni praksi.

Podpisani poslanci si usojajo vljudno vprašati:

1. Ali je vaši ekscelenci znana gori navedena izjava gosp. predsednika graškega nadsodišča?

2. Kaj namerava vaša ekscelenca ukreniti, da se da upravičeno užalenemu sodnemu naraščanju primeren zadoščenje, odnosno, ali je gosp. minister pripravljen, naprositi gosp. predsednika graškega nadsodišča, da navede konkretne slučaje v ukrepljenje svoje pavšalno izrečene trditve, da se bo moglo dognati, da - li se ni morda gosp. predsednik graškega nadsodišča čutil poklicanega, izreči svojo splošno sodbo morda zgolj na temelju posamnih slučajev?

Meščanska šola v Žalcu.

(Govor deželnega poslanca dr. Kukovca v štajerskem deželnem zboru dne 18. oktobra 1913.)

Visoki deželni zbor! Moje besede nimajo namena, govoriti za sprejetje predloženega zakonskega načrta o ustanovitvi meščanske šole s slovenskim učnim jezikom v Žalcu. Ne dvomim namreč, da bode pretežna večina v tej zbornici za ta zakonski načrt glasovala. S tem se Slovenec ne bode dalo nič novega, najmanj pa kaka koncesija, kakor se z nasprotne strani večkrat poudarja, ampak izpolni dežela z ustanovitvijo meščanske šole v Žalcu le svojo že davno prevzeto obveznost. Ker je meni in mojim volilcem na tem ležeče, da se prazne govornice o kakih narodnih koncesijah izkažejo kot neresnične in neutemeljene, navedel bom v sledečem nekaj dokazov ter pripominjam, da se bodem skliceval na suhe številke in na listine, ki so vedno najboljši dokaz, to pa tem bolj,

LISTEK.

Cerkvene miši.

Povest iz sedanjosti.

Spisal L. C.

Predgovor.

»Tedad reče Jezus ljudstvu in učencem svojim in pravi: Na Mojzeov stol so se vsedli pismarji in farizeji. Zatorej karkoli vam vele izpolnjevati, izpolnjujte in delajte. Ampak po njih delih ne delajte; ker govorijo, pa ne delajo. Zakaj težke in neznosne butare spletajo in jih nakladajo ljudem na pleča; a s svojim prstom nočejo ganiti. Vsa svoja dela opraljšajo tako, da jih vidijo ljudje, zakaj široke si delajo napise in velike robove oblačilom svojim. In ljubijo prve prostore na gostijah in prve stole po svetščih in pozdrave po ulicah in da jih ljudje imenujejo: Rabi! Rabi! . . . Kdor se pa povzuje, bo ponižan; in kdor se sam ponižuje, bo povzvišan. Ampak gorje vam, pismarji in farizeji, hinavci; nebeško kraljestvo zapirate pred ljudmi; sami ne greste vanj in tudi oni, kateri hočejo, ne puščate noter. Gorje vam, pismarji in farizeji, hinavci; vdovam požirate hiše moleči dolge molitve; ostro sodbo boste prejeli. Gorje vam, pismarji in farizeji, hinavci; morje

prehodite in zemljo, da pridobite enega, kateri se požidi; in ko se je požidil, napravite iz njega sinu peklenškega, dvakrat hujšega od sebe. Gorje vam, slepi vodniki, kateri pravite: Če prišeže kdo pri tempeljnu, to ni nič, če pa prišeže kdo pri tempeljnem zlatu, je kriv. Bebi in slepci: kaj pa je več — zlato ali tempelj, kateri posvečuje zlato? Gorje vam pismarji in farizeji, hinavci: desetino dajete od mete, kopra in kumine, zanemarjate pa, kar je najvažnejše v postavi: sodbo in milost in vero. To je bilo treba storiti in onega ne opustiti. Slepi vodniki, kateri precejate mušice in požirate kamelo. Gorje vam, pismarji in farizeji, hinavci: zunaj čistite steklenico in skledo, znotraj ste pa polni ropa in nepoštenosti. Slepi farizeji, očedi najprej steklenico in skledo znotraj, da boš tudi zunaj čist. Gorje vam pismarji in farizeji, hinavci: pobeljenim grobovom ste podobni, kateri se zde zunaj lepi, znotraj so pa polni mrtvaških kosti in gnilobe. Tako se kaže tudi vi ljudem zunaj pravične, znotraj ste pa polni hinavstva in hudobije. Gorje vam pismarji in farizeji, hinavci: prerokom zidate grobove in lepšate pravičnim spomenike in pravite: Da smo bili v dneh očetov svojih, ne bi bili z njimi deležni pri krvi prerokov; tako pričate sami zoper sebe, da ste sinovi teh, ki so pomorili preroke. In vi ste napolnili vero očetov svojih. Kačja in gadja za-

lega! Kako boste ubežali sodbi peklenškega ognja?»

Evangelij sv. Matevža XXIII. pogl.

I.

Le kdor dela, ta živi!
A škerc: Mučeniki.

Turobno in ganljivo so zapeli zvonovi v zvoniku sv. Petra, ko se je začel pomikati mrtvaški sprevod iz pred enonadstropne hiše v prijazni župni vasi v Orehovljah na Gorenjskem.

Nedogledna je bila vrsta pogrebcev, ki so izkazovali zadnjo čast pokojnemu Blažu Novaku; na čelu sprevoda je korakala šolska mladina, za njo gasilno in bralno društvo, za krsto neutolažljiva vdova s sinom in mnogoštevilnimi sorodniki, za poslednjimi pa skoro vsi župljani obsežne orehovelske župnije.

Resni so bili obrazi pogrebcev in rosnio marsikatero oko.

To ni bilo čuda: spremljali so k večjemu počitku moža, ki je nad dvajset let nosil na svojih ramenih težko breme županske časti v orehovelski občini, moža, ki ni bil samo župan po imenu, temveč moža, ki je vse svoje moči in svoje bogate življenske izkušnje posvečal neumorno svoji občini in ki je bil vedno in vsakomur pomoč s svojim svetom in tudi z dejanjem, najsi je bil imovit posestnik, betežen kočar ali pa ubog delavec.

Turobno in ganljivo so peli zvonovi, ko se je počasi pomikal pogreb proti podružnični cerkvi Sv. Križa, okoli katere se je raztezalo orehovelsko pokopališče.

Pogreb je vodil sam župnik, si volasi Matija Koren, čeprav je še le malo poprej prebolel težko bolezen; ob njegovi strani je korakal novi dr. svetega pisma Juri Podpečnik, na drugi strani pa sosedni župnik Anton Babnik.

Glas se je tresel župniku, ko je ob odprtem grobu svojega starega prijatelja in zvestega sodelavca za občni blagor opravljal običajne molitve; ko so pa po končanih molitvah odpeli pevci »Bralnega društva« ganljivo žalostinko »Nad zvezdami«, stopil je si volasi župnik ob splošni tišini nazaj k odprtemu grobu in proti vsem običajem spregovoril pokojnemu prijatelju s solzami v očeh nekoliko prirsčnih besedi v slovo.

»Prijatelj Blaž! Danes smo tvoje zemске ostanke položili k večnemu počitku, katerega si zaslužil s svojim neumornim delovanjem za občni blagor, — tvoja čista in blaga duša je pa pohitela k svojemu stvaritelju, da bode med nebeščani deležna onega nebeškega veselja, ki čaka vse, ki bogu vdani izpolnjujejo vestno in točno božje zapovedi in cesarske postave. Vse svoje življenje in moči si posvetil skrbi za blagor svoje domače občine in vsi ob tvoji odprti

gomili zbrani pogrebci smo pričali, da je malo takih mož širom naše slovenske domovine, ki bi enako tebi goreli in delovali za blagor onih, ki so te počastili s svojim zaupanjem in ti naprtali težko breme občinskega predstojnika. Vedno je bil vsakemu občanu odprt zaklad tvojih bogatih izkušenj, odprto srce in odprte roke si pa imel tudi za bedne siromake in nikdar ni vedela levica, kaj je dala tvoja desnica. Sam miroljuben in potrpežljiv si z neumorno vneto in zgovornostjo deloval za mir, spravo in ljubezen med svojimi občani. Če danes v Orehovljah ne poznamo sovraštva in prepira, je to v prvi vrsti tvoja zasluga. Pred vsem je pa tudi tvoja zasluga, da se sredi naše vasi vzdiguje ponosno šolsko poslopje, ki bode še poznim rodovom pričalo o možu, čegar srce je gorelo za napredek šole kot matere boljše izobrazbe in započetnice lepše prihodnosti. Z latinito črkami ostane tvoje ime zapisano v zgodovini tvoje rodne občine, ki si jo toli ljubil in za katero si žrtvoval vse svoje sile in moči. Pri tem pa nisi nikdar pozabil, da si sin onega malega, zatiranega, a poštenega slovenskega naroda, ki se mora boriti za vsako trohico pravice. Lahko rečem o tebi, da si sveto služil domovini sveti in če se danes zaveda dobro ljudstvo tu okrog svoje narodnosti, je to tvoje delo. Kakor si bil zvest sin svoje zatirane slovenske domovine, ravno tako si bil ved-

ker so podatki, katere jaz navajam, uradni podatki.

Da se izprevidi, kaj imajo Slovenci v razmerju z Nemci glede meščanskega šolstva po pravici zahtevati, sklicujem se pred vsem na uradni izkaz o ljudskem šolstvu na Štajerskem, ki izkazuje, da imamo na Štajerskem 621 šol z 2168 šolskimi razredi z nemškim podučnim jezikom in 279 ljudskih šol, oziroma 919 šolskih razredov s slovenskim učnim jezikom. Nadalje je razvidno iz pregleda obstoječih meščanskih šol in onih meščanskih šol, katerih ustanovitev je zajamčena, da ima dežela v najkrajšem času 40 meščanskih šol z nemškim učnim jezikom. Če izvolite vzeti švinčnik v roko in po razmerju ljudskih šol in šolskih razredov z nemškim, oziroma slovenskim učnim jezikom in če z ozirom na število meščanskih šol z nemškim učnim jezikom iščete številke, koliko meščanskih šol s slovenskim učnim jezikom bi morali na Štajerskem že sedaj imeti, izračunali boste, da imajo Slovenci na Štajerskem že danes pravico ne do ene same, ampak do desetih meščanskih šol s slovenskim učnim jezikom.

Iz sledečih listin, ki se nahajajo v deželni arhivu, se morete prepričati, da je deželni zbor štajerski, oziroma njegov deželni odbor že davno načelno sklenil ustanovitev slovenske meščanske šole v Žalcu in da je iz splošnih vzrokov odložil ustanovitev meščanskih šol na poznejši čas, da se more prej učni načrt meščanskega šolstva primerno popraviti.

Vsled predloga za ustanovitev meščanske šole v Žalcu, katerega je vložil deželni poslanec dr. Hrašovec, se je že pred desetimi leti obrnil štajerski deželni odbor na deželni šolski svet zaradi poročila, ali so dani pogoji za ustanovitev meščanskih šol. Z odlokom 9. junija 1904 št. 152, je vsled tega deželni šolski svet poročal deželnemu odboru štajerskemu v zadevi ustanovitve meščanske šole v Žalcu, da ni najti iz stališča poduka nikakih pomislekov zoper to šolo. Deželni šolski svet je na podlagi uradnih podatkov takrat izračunal, da bi imela računati meščanska šola v Žalcu na okoli 90 učencev. Pri tem se je oziral deželni šolski svet predvsem na število šol obiskujočih otrok onih občin, ki so s posebnimi prošnjami leta 1903, prosile za ustanovitev meščanske šole v Žalcu. Če se dotične prošnje v deželnem arhivu poišče in pregleda, se razvidi, da so se s tako prošnjo na deželni zbor štajerski leta 1903., torej že pred desetimi leti, obrnile občine Žalec, Gotovlje, Petrovče, Velika Pirešica, Št. Peter v Savinski dolini, Griže in Št. Pavel pri Prebodu. Redko se pač zgodi, da zastopstva kmečkih občin vlagajo prošnje za ustanovitev šol, ampak da se jih mora nasprotno največkrat prisiliti, da potrebo šol zidajo. Ako so gori našteje kmečke občine v svesti si stroškov in bremen, vendar prosile, da se ustanovi meščanska šola v Žalcu, je razvideti iz tega, kako globoko so bile o potrebi te šole prepričane.

V gori omenjenem dopisu je štajerski deželni šolski svet razdelil okoliš, iz katerega bi bilo pričakovati učencev za meščansko šolo v Žalcu, v tri okrožja, in sicer 1. občina Žalec sama; 2. okoliške občine in občine, ki so ob železnici; 3. ostala Savinjska dolina z onim delom šostanj-

skega okraja, ki sega v Savinsko dolino. Deželni šolski svet je na podlagi števila šol obiskujočih otrok bil mnenja, da je pričakovati iz Žalca samega kot učence meščanske šole one učence ljudske šole, ki dosežajo učni smoter 6., 7. in 8. šolskega leta ter je bil mnenja, da je stalno najmanj 25 takih učencev računati na občino Žalec.

Drugi krog bi dal po mnenju deželnega šolskega sveta 10% takih učencev, ki dosežajo učni smoter 6., 7. in 8. šolskega leta, v meščansko šolo, in sicer okroglo 38 učencev. Tretji krog bi pa dal 5% učencev 6., 7. in 8. šolskega leta, t. j. 27 učencev, tako da je bilo računati že pred 10. leti za meščansko šolo v Žalcu okroglo 90 učencev.

Ako se je deželni odbor štajerski s svojim poročilom od meseca oktobra 1904 št. 107 vendar izrekel začasno proti ustanovitvi meščanske šole v Žalcu, tolmačiti si je to glasom izjave deželnega odbora štajerskega samega le na ta način, ker je bil takrat deželni odbor štajerski prepričan, da treba v načrtu za meščanske šole najprej znatnih izprememb in da se šele tedaj lahko misli na ustanovitev novih meščanskih šol. Deželni odbor štajerski se je takrat skliceval na svoj sklep z dne 19. julija 1901, s katerim je enaka prošnja trga Lipnice za ustanovitev meščanske šole iz tega načelnega vzroka odklonila. Deželni odbor štajerski v navedenem poročilu iz leta 1904. izrecno poudarja, da se ne more tajiti, da meščanske šole za dečke še nimajo zdrave in trdne podlage in da vsled tega ne uspevajo in se morajo uvesti izpremembe, katerih še takrat ni bilo mogoče izvesti.

Če pa pogledamo pismeno poročilo sedanjega deželnega odbora štajerskega zaradi ustanovitve meščanskih šol in če opozarjamo tudi na poročilo tovariša Einspinnerja, katero smo ravno tukaj slišali, vidimo, da se je izvršila v nazorih deželnega odbora štajerskega, kakor ljudskega zastopstva sploh, prava revolucija z ozirom na upoštevanje meščanskega šolstva sploh. Iz poročila, katero imate pred seboj in iz besed poročevalca, zveni namreč najodločnejša trditev, da je ljudstvo vseskozi izprevidelo, da so mu meščanske šole nujno potrebne z ozirom na razmere današnjega časa, vsled česar treba ustanoviti vse polno meščanskih šol.

Prišel je torej po vaši lastni trditvi čas, ko se meščanske šole, katere so se izkazale kot potrebne, morajo postaviti, prišel je torej tudi trenutek za ustanovitev meščanske šole s slovenskim učnim jezikom v Žalcu, katero ste sklenili po izpolnitvi gotovih pogojev, ustanoviti že leta 1904. in katere opravičenost ste načelno že takrat priznali. Mislim, da sem s temi uradnimi podatki in listinami neizpodbitno dokazal, da z današnjim sprejetjem zakonskega načrta za ustanovitev meščanske šole v Žalcu ne sklenete sploh nič novega, ampak da takorekoč daste le pečat deželnega zbora na njegov načelni sklep izza dobe pred 10. leti.

Dovolim si pa opozoriti na daljne dokaze, da je štajerski deželni odbor sam tudi pred štirimi leti zopet priznal načelno potrebo ne le ene, ampak troje slovenskih meščanskih šol. Ko je bil namreč poslanec dr. Hrašovec leta 1908. in ko sem bil jaz leta 1909. stavil predlog za ustanovitev meščanskih šol v Žalcu,

Št. Jurju ob Južni železnici in v Trbovljah, predložil je ta slavni deželni odbor pismeno poročilo, v katerem izrecno poudarja, da bi bile vse te šole potrebne in da so pri njih didaktični predpogoji dani, da pa manjka točasno sredstev. Ker so zdaj sredstva z najetjem posojila dežele 10 milijonov kron za vse izdatke zadnjih let ter s pričakovanimi predokazi države dana, je torej samo ob sebi umevno in le izpolnitev dane obljube, ako se sklene za zdaj vsaj ena slovenska meščanska šola.

Da imam pa tudi žive priče iz vrst večine deželne zbornice, dovolim si omeniti, da je že pred tremi leti nemško - nacionalni klub štajerskih deželnih poslancev prišel do zaključka, da se morata dati Slovincem v najkrajšem času vsaj dve meščanski šoli. Odlični navzoči člani nemško - nacionalnega kluba so meni dali to zagotovilo, katero tudi v tem trenutku očitno potrjujejo kot resnično, ker ne slišim iz nobene strani ugovora proti mojim trditvam. Poročevalec poslanec Einspinner je še danes izjavil, da bi Slovinci dobili meščansko šolo v Žalcu, če bi bili hoteli, že pred tremi leti in da do te ustanovitve le vsled tega ni prišlo, ker je postal deželni zbor nezmožen za delo. S tem pa, gospoda, sami potrjujejo, da je le prazno govorjenje, ako se trdi, da z ustanovitvijo meščanske šole v Žalcu dosežejo Slovenci kako nezasluzeno milost, ali da je smatrati to ustanovitev le za uspeh taktičnega postopanja katerekoli stranke v tej zbornici.

Menim, da morem celo spoštovanemu tovarišu poslancu Wastianu z ozirom na njegov včerajšnji govor dokazati, da niti on ne more glasovati zoper ustanovitev meščanske šole v Žalcu, če hoče ostati mož - beseda. Gospod Wastian nam je namreč včeraj dal dragoceno priznanje, da niti on ne odreka Slovincem narodne individualnosti, to se pravi, da tudi on prizna Slovincem pravico do razvoja kot narod. Seveda je pristavil, da nam Slovincem ukazuje pri vsem tem skromnost. — Toda nemški pregovor pravi, da je taka lastnost sicer pravi kinč za človeka, da se pa brez skromnosti na vsak način dalje pride nego s skromnostjo. Ako mi gospod poslanec Wastian ugovarja, da ta nemški pregovor ni čisto pristen, ker se nahaja v njem slovnična napaka, moram pač jaz odvračati odgovornost za slovnične napake nemških ljudskih izrekov. Vendar pa prosim tovariša Wastiana, ki igra v političnem življenju vendar znamenito vlogo, naj mi, bodisi iz sedanjosti, imenuje katerikoli narod na svetu, ki bi se zadovoljil s skromnostjo, ako hoče sam sebi obstanek in napredek zagotoviti. Če bi pa tudi res bilo, da izjemoma štajerski Slovinci moramo biti skromni, ustrezno vam je tudi v tem oziru, kajti namesto 10 meščanskih šol, katere ste nam z ozirom na zgorajšnji račun dolžni dati, sklenili bode te danes šele, ustanoviti eno edino in prvo meščansko šolo s slovenskim učnim jezikom. Smatram torej, da smo Slovenci zelo skromni, ako danes zamo to zahtevamo in da postopajo celo poslanci okoli gospoda poslancu Wastiana je dosledno, ako z nami vred glasujejo za dotični predlog deželnega odbora.

proti svojemu predstojniku in sosednemu župniku odšel. Sosednega župnika je to početje mladega kaplana osupnilo in ni si mogel kaj, da ne bi opomnil proti svojemu duhovnemu sobratu: »Matija, meni se zdi, da si dobil v pomoč malo čudnega svetnika!«

Sivolasi župnik Koren je nekoliko zavdičnil in potem bolj tiho odvrnil svojemu prijatelju: »Nova šola! Kaj hočeš, staramo se! Sedaj ve je drug duh iz palače Prevzišenega in bojim se, da nas bo novi duh kmalu pometel! Sicer se pa o tem še lahko nekoliko pomeniva pri malem okrepčilu v župnišču, kamor te vabim. Saj je še dolga tvoja pot do doma in moja konja poznaš dobro, da nista nobena dirkača, ker morata ves dan težko delati. Ali si gotov? No, pa stopiva počasi v župnišče.«

Oba župnika sta se podala na to proti župnišču mimo kaplanije; za zastorom okna kaplanije ju je motril z mrkim pogledom kaplan Jurij in spremil do vrat župnišča.

Ko so se vrata v župnišču zaprla za obema župnikoma, začel je kaplan Jurij hoditi z nemirnimi koraki po svoji sobi gori in dol. Imel je v svoji glavi težke misli, katere je začel v samogovoru polglasno razmotrivati. »Nikdar ne pozabi, Jurij, kaj si prisegel v svojem srcu tedaj, ko si duševno in telesno popolnoma strl prestopil vrata one mrke hiše na

Dogodki na Balkanu.

Srbski komunike.

Srbski uradni tiskovni urad razpošilja sledeči uradni komunike:

Ko so Albanci v velikem številu vdrl v naše pokrajine, zažigali naše kraje, hladnokrvno masakrirali prebivalstvo in se lotili naših čet, smo storili mi korake, da preženemo sovražnika iz našega teritorija. Pri tej priliki je izjavila kraljevska vlada, ki je hotela s svojim dosedanjim postopanjem dokazati, da spoštuj nasvete in sklepe velesil, opetovano da se bodo naše čete omejile na to, da bodo branile naše ozemlje in da ne bodo zasedale nobenega ozemlja. Istočasno smo izjavili, da če vpadejo naše čete v albansko ozemlje, se zgodi to samo provizorično in da se bodo umaknile v trenutku, ko ho mednarodna komisija albansko mejo dočela in ko bo tam zavlada mir, tako da za srbske pokrajine ne bo obstojala nadalje nevarnost, da bi Albanci ogrozili naše meje. Ta izjava kraljevske vlade odgovarja popolnoma nasvetom velesil in dokazuje javno mirno in korektno ravnanje Srbije v tem vprašanju.

Če je imela srbska vlada namen v prijateljskem duhu in v interesu definitivnega miru storiti pri velesilah v prilog rektifikaciji srbskih mej napram novi Albaniji, demaršo, je to dokaz več, da je hotela Srbija korektno in prijateljsko rešiti sama vprašanje, ki je v interesu vlade, kakor tudi Albanije. Srbija je torej s svojim nastopom sama dokazala, da nima namena, samolastno ali s silo izpremeniti odločitve velesil. Med temi pa kraljevska vlada še ni imela prilike in časa, da bi bila ta svoj namen, ki ne bi bil v nobenem oziru tangiral interese, katerekoli države, izvršila, ko je Avstro - Ogrska nam že prihajala z očitani.

Avstro - Ogrska ni zadovoljena z izjavo srbske vlade in zahteva v ultimatumu, da se tekem 8 dni umaknejo naše čete za meje, ki jih je določila londonska konferenca. Srbska vlada je po tej nepričakovani demarši, zvesta svoji pomirljivi politiki in z željo, da da nov dokaz svojega korektnega in mirnega nastopa, naročila srbskim četam, da naj se umaknejo za meje določene od veleposlaniške konference v Londonu, ter prepustila odgovornost za ta korak onim, ki mislijo samo na ta način utrditi zaupanje Evrope v mir.

O volilni pravici pri deželnozborskih volitvah.

Kdor hoče ugovarjati sestavi volilnih imenikov, kdor hoče torej koga izreklamirati, ali vrekamirati, si mora biti predvsem na jasnem, kdo spada po postavi v kak volilni imenik in kdo ne. Deželnozborske volitve, ki se vrše meseca decembra t. l., pravzaprav niso le ene volitve, marveč toliko, kolikor volilnih skupin imamo. Dne 1. decembra voli splošna kurija; dne 9. decembra voli kmetiška kurija ali skupina, dne 12. decembra voli mestna skupina itd.

Za vsako teh skupin so napravljene posebni volilni imeniki in umevno je, da imajo v vsaki skupini volilci po zakonu drugačne volilne pravice.

Kdo voli dne 1. decembra?

Dne 1. decembra gre na volišče največ volilcev. Ze ime »Splošna skupina«, ki ta dan voli, pove, da voli splošno vse. In res po postavnih določbah ima v tej skupini volilno pravico vsak samopraven moški državljani, ki je izpolnil 24. leto svoje starosti in stanuje v občini, v kateri ima voliti, vsaj že eno leto. Razen tega ne sme imeti nobenega postavnega zadržaka za izvrševanje volilne pravice. O teh zadržkih pišemo pozneje.

Pripominjamo zopet in zopet, da bo dne 1. decembra volil samo tisti, ki bo v volilnem imeniku, ne glede na to, ali mu gre po postavi ta pravica, ali ne. Ravnotako pa ne bo volil, kdor ne gleda in ne skrbi za to, da pride v volilni imenik in naj ima tudi za to postavno pravico. Najboljše in najvarnejše je torej, da gre vsakdo, ki je izpolnil 24. leto in prebiva že eno leto v občini, na županski urad svoje občine in se sam prepriča o sestavi volilnega imenika za splošno skupino.

Splošna skupina voli 11 poslancev. Okraji so razven kočevskega, vsi tako razdeljeni, kakor volilni okraji pri državnozborskih volitvah.

Kdo voli dne 9. decembra?

Tudi za kmečko skupino, ki voli dne 9. decembra, se napravijo zase volilni imeniki. V tej skupini je manj volilcev, kot v splošni, ker je tu drugačna volilna pravica. — Kratko povedano, ima v kmečki skupini volilno pravico vsakdo, kdor ima pravico voliti pri občinskih volitvah v I. ali II. razredu, ne glede na visokost davka, ki ga plačuje. Tudi nekateri iz III. razreda občinskih volilnih imenikov imajo pri deželnozborskih volilnih volitvah pravico, voliti, toda le tisti, ki plačujejo vsaj 8 kron direktnega državnega davka. V kmetiški skupini bodo torej volili vsi oni, ki so pri zadnjih občinskih volitvah volili v I. in II. razred, iz III. razreda pa tisti, ki plačujejo 8 K zgoraj omenjenega davka. Razen tega pa lahko volijo tudi še tisti, ki so si že do danes pridobili pravico do občinskih volitev. Marsikdo je šele po zadnjih občinskih volitvah dopolnil 24. leto — vsak volilec mora biti moški in 24 let star! — marikdo je postal med tem časom posestnik, obrtnik, ali kaj drugega, kar mu daje občinsko volilno pravico v I. ali II. razredu. Marsikdo, ki je v III. razredu, plačuje sedaj več davka in ta presega že 8 K itd.

Občinska volilna pravica je torej podlaga za volilno pravico v kmečki skupini. Pozneje izpregovorimo obširneje še o občinski volilni pravici sami. Kmečka skupina voli 16 poslancev. Volilni okraji so zelo zverženi. Volilci jih že poznajo iz prejšnjih volitev, ker se njihove meje niso izpreminjale.

Kdo voli dne 12. decembra?

Tudi pri volitvah v skupini mest in trgov, ki voli dne 12. decembra, tvori občinska volilna pravica podlaga za deželnozborsko volilno pravico. Kdor je pri zadnjih občinskih volitvah, ali kdor bi pri občinskih volitvah, ki bi se vršile tačas, volil v I. ali II. razredu, ima, ne glede na davke, volilno pravico v mestni skupini za deželni zbor. Poleg teh vsi oni iz III. razreda, ki plačajo več kot 8 kron direktnega državnega davka na leto. Skupina mest in trgov voli 10 poslancev. Volilni okraji se zadnji čas na prav sleparski način določajo,

no zvest naši sveti krščanski veri. Vas, preljubi pogrebci, ki ste spremili moža poštenjaka, moža kretnjaka k večnemu počitku, pozivljam in rotim ob tem odprtem grobu njegovem: Sledite njegovemu vzgledu, napnite vse svoje moči in skušajte, da boste postali njemu enaki. Tebi, Ivan, ki si danes izgubil svojega prebлага očeta, pa polagam posebno na srce vzvišeni vzgled tvojega očeta; skrbno goji in čuvaj one zlate nauke, ki ti jih je nepozabni pokojnik zasejal v tvoje sprejemljivo srce in glej, skrbi, da boš postal tak mož kakoršen je bil tvoj oče! Končujem. Prijatelj Blaž! S solzami v očeh jemljemo od tebe slovo in ti kličemo: »Lahka ti bodi rodna zemlja slovenska!«

Vse oči so bile rosne ob prisrčnih besedah sivolasega župnika in iz tisoč src se je dvigala k nebu sveta obljuba, vzeti si za vzgled vzornega moža poštenjaka, čegar spomin so veljale poslovilne besede župnikove.

Le eno oko ni poznalo solz in je vstalo mrko. Novi kaplan dr. Jurij Podpečnik, ki je poprej mehanično in monotono odgovarjal pri molitvah svojemu predstojniku in čegar oči so bile uprte v tla, se je pri prvih župnikovih poslovilnih besedah zravnal, njegove oči so začudeno pogledale župnika, ušnice so se mu skrčile in nekam ostentativno je odstopil od svojega župnika med pogrebce; ko je pa župnik omenil šolo, čuti je bilo

pa iz kaplanovih ust celo škripanje z zobmi.

Po končanem nagrobnem govoru pristopil je župnik k pokojnikovim vdovi in sinu ter obema v tolažbo nad nenadomestno izgubo spregovoril še nekaj iskrenih besedi.

Odhajajoč je pa na svoje začudenje opazil, da njegovega kaplana Jurija ni več ob njegovi strani in ko ga je iskal s svojimi očmi, zapazil ga je stoječega pri cerkvi s. Križa s pogledi uprtimi v tla.

Čprav ga je ta samovoljni korak mladega kaplana nekamo neprijetno dirnil, vendar ni rekel v svoji dobrosrčnosti nobene besede, temveč se s sosednim župnikom, s cerkovnikom in obema ministrantoma tiho podal do kaplana in se potem tudi tiho vrnil z njim zopet v vas.

II.

Moj živi človek hrepeni po časti, po moči, po ugledu, po oblasti.

A šker c: Pesnitve.

Tako sem gledal tudi jaz te dni v trpljenju svojem težkem vso mladost.

A šker c: Mučeniki.

Ne da bi spregovoril kako besedo, slekel je kaplan Jurij v zakristiji oblačila, ki jih je imel na sebi pri pogrebu in potem z nemim poklonom

kateri se blišči napis: Virtuti et musis. Ali nisi tedaj ponovil svojo prisego, da boš uporabil vse svoje duševne in telesne moči, da se bodeš poslužil vseh dopustnih in drugih sredstev po načelu: Namen posvečuje sredstvo in da bodeš noč in dan mislil in deloval na to, da bodeš enkrat mogočen in bogat.

»Ta tvoja prisega je bila tedaj upravičena, upravičena je danes in upravičena bo vedno.«

»Kaj si užil lepega v svojih mladih letih v domači hiši, kaj tekem svojih šolskih let?«

»Nič, prav nič!«

»Slabše se ti je godilo kot psu slepega berača Kozoglava, ki je spremljalo v vode svojega gospodarja vendar sem in tje pod mizo gostilne ugrabil kako kost!«

»V rodni svoji hiši si imel, odkar se spominjaš, pekel. Tvoj oče je bil udan pijači in žganja poln je polagal dan na dan svoje težke pesti na svojo dosti starejšo ženo, tvojo mater. Tvoja mati je oblezla sicer vse spovednice in božja pota, ni zamudila nobene pridige, nobenega cerkvenega opravila, a imela je tudi jezik, jezik, ki je bil napolnjen s strupom. Ali ni tvojemu očetu, ko je zjutraj vstajal z medlo, bolno glavo, za zajtrk vsaki dan očitala, da je prišel kot berač k hiši, da se redi le z njenim imetjem itd.? In tedaj se je začel vrišč in začela je padati težka očetova pest po telesu tvoje matere...

In tedaj je zletel lonec z zajtrkom proti očetovi glavi... In vsakdanji konec? Oče je odšel zopet, kakor vsak dan v Zabrekovo barako hladiti si svojo jezo z žganjem, mati je pa spodila tebe in tvojega brata brez gorkega zajtrka na pašo in pozneje v vaško šolo. Ko sva z bratom lačna prignala živino domov ali prišla iz šole, naju ni čakala mati s polno skledo. Ne, ne! Z besedami »Satanški sad Zaletelov!« naju je pozdravila in srečna sva bila, če je ostalo samo pri teh pozdravnih besedah in če ni nate, na najinega očeta, po domače Zaletelovega Jurija, namerjane besede posegla vmes še njena koščena roka in začela zbijati po meni in bratu!«

»Pa pusti sedaj, Jurij, svojega očeta, vsaj ga je kmalu umorilo strupeno žganje in pusti tudi svojo mater, ki ga tudi ni dolgo preživela.«

»Le še en trenutek se pomudi pri domači hiši, katero so šli za eno prvih v tvoji rodni vasi. Ali se še spominjaš, kolikrat je prišel k hiši birc Stržen in kako je vselej kaj s seboj odnesel ali odpeljal? Ali še veš, kako si jokal in kričal, da ne sme odpeljati tvoje kravice mavre, s katero sta bila najboljša prijatelja? Ali si pozabil, kako sta enkrat prišla ti in tvoj brat iz šole in ko sta našla v hiši birača Stržena z nekim tujim moškim? Ali nisi tedaj slišal, ko je birc Stržen podil tvojega očeta in mater v imenu cesarske postave

z edinim namenom, odjesti meščanom in tržanom interesno zastopstvo. Z nekaterimi mesti in trgi so namreč združene vasi v eno občino. Do zadnjega časa so volila v skupini mest in trgov edinele mesta. Klerikanci pa uvažajo s pomočjo vlade prakso, da volijo po mestih tudi vasi, ki so preje volile le v kmečki skupini, kamor tudi dejansko po svojih interesih spadajo. Meščani in tržani so umevno, po takem postopanju oškodovani, ker pridejo do veljave glasovi, ki so proti njihovim interesom. Da se varujejo stare interese in volilne pravice tržanov in meščanov, je umešno, če se po vseh mestih in trgih izkramirajo vsi volilci iz vasi, ki spadajo k mestni ali trški skupini.

Opozorjamo zlasti tržane in meščane na važnost in nužnost reklamnega postopanja. V tej skupini bo boj zelo hud, ker bodo skušali klerikanci — četudi zastopni — oropati meščane in tržane pravega zastopstva v deželnem zboru. Šlo bo za vsak glas in ničesar bi se ne maščevalo na dan volitve tak, kot malomarnost pri reklamacijah.

Štajersko.

Nemškonačionalni glas o jesenskem zasedanju štajerskega deželnega zbora. V nedeljskem »Grazer Tagblattu« poudarja neki članek na uvodnem mestu, da je najetje novega deželnega posojila bila najvažnejša točka, o kateri se je v jesenskem zasedanju štajerskega deželnega zbora razpravljalo in da so vodilni nemškonačionalni politiki prav zadovoljni nad izidom te razprave, ki jim omogočuje nadaljno gospodarstvo do — zvišanja deželnih doklad. Verujemo, da so nemškonačionalni gospodje v deželnem dvorcu prav posebno zadovoljni. Saj so s tem posojilom pokriti vsi grehi, ki so jih delali zadnja leta. Posebno jim ne bo treba več skrbeti za pokritje ogromnih izdatkov, katere je požrla skrajno neekonomična stavba stiftingtalske bolnišnice. Slovenski klerikanci so pri debati o najetju novega posojila molčali kot ribe in s tem vse krivice in napake deželnega gospodarstva zadnjih let odobrili. Vzeli pa so si s tem tudi pravico, da bi se v bodoče kedaj nad zapravljanjem v deželnem zboru razburjali. V »Slovencu« so celo smešili — dr. Kuvovca, da je grajal deželno gospodarstvo in svaril pred lahkomišljenimi novimi dolgovi. Razumemo, da so klerikanci prav vesel nad srečnim izidom njihove obstrukcijske afere, ki jim je že postala resna nevarnost, ali da v tem veselju možko požro in pohvalijo vse tiste nemškonačionalne svinjarje, ki se jih uganja v Gradcu, si pa vseeno nismo mislili. Taka servilnost gre predaleč in vzbuja v zavednih spodnještajerskih Slovencih resno nevoljo.

O razmerah pri celjskih in drugih spodnještajerskih sodiščih smo priobčili v »Slov. Narod« že dva članka, ki sta zadela s stvarnim in resničnim opisom nemškonačionalnega politiziranja pri naših sodnih in v živo vse prizadete kroge. Spodnještajerski nemško-nacionalni časopisi so v odgovor priobčili članek, ki je na nekaterih mestih celo — bedasto lažljiv. Pravi, da je ta članek zagrešil okrajni sodnik dr. Marinitsch, ki nas osrečuje s svojimi odličnimi

iz hiše? Ali nista bila tedaj prvič v svojem življenju edina tvoja mati in tvoj oče, ali nista oba, kakor obsedena kričala nad tujim možem, da je cigan, goljuf, slepar, oderuh, hudič itd.? Ali nista prišla potem orožnika in ali ni z njuno pomočjo segnal birič Stržen očeta, mater, brata in tebe iz rodne hiše? Ali niste šli potem vsi štirje v Zabrekovo barako? Ali ni Zabrek, ko je oče zahteval zganja, odgovoril, da beračem ne da nič na up in da hoče prej videti denar na mizi? Ali ni tedaj tvoja mati izvlekla iz svojega žepa strgan možnjček in vrgla na mizo tolar križaveč? In potem je prišlo zganje na mizo in pili ste vsi štirje dolgo in mnogo!

»Pa pusti, Jurij, to in si tudi ne kliči v spomin, po kako čudnem naključju si prišel v ljubljanske šole, kako si prezebal kot ministrant po ljubljanskih cerkvah, kako si s solzami v očeh otepal trde skorje v bogoslovnici, kamor si hodil snažiti čevlje, kako si se preril do tretje šole in kako so se ti potem odprla vrata Alojzevišča! Pozabi to, Jurij in pozabi tudi, kako si bil v Alojzevišču večkrat lačen, kakor sit. Pozabi tudi, kako sta se koncem sedme šole sporekla s prefektom in kako si moral potem neslavno zapustiti Alojzevišče. Nikar si ne kliči v spomin stradanja in mraza, katera si utrpel v osmi šoli! Saj je čudež, da tedaj nisi poginil!«

(Dalje prihodnjik.)

talenti pri celjskem okrožnem sodišču. Med drugim se v omenjenem članku trdi, da naši sodniki študirajo na samoslovenskih gimnazijah in torej ne znajo nemški. Večina štajerskih sodnikov je pa študirala v Celju in Mariboru, kjer se po našem vedenju samoslovenskih gimnazij ni, pač pa nemške, na katerih pišejo slovenski dijaki prav dostikrat boljše nemške sestavke ko marsikateri nemški duševni kreten. Če bi nam bilo do tega, bi jako lahko vsi, ki smo na teh gimnazijah študirali, povedali, s kakimi nemškimi idijoti smo skupaj študirali in pozneje pa v državni službi daleč za njimi — zaostali. Trditev, da slovenski sodniki, ki so znabiti študirali v Pragi, zategadelj ne poznajo — slovenskih pravnih izrazov, je več kot smešna. Res bo, da se jih s študijem v slovanskem jeziku prej nauče ko s študijem v nemščini. O »panslavizmu«, »zagrizenosti« in »politiziranju« pri naših sodnikih pa more govoriti le kdo, ki hoče »objektivno« obrekovati. S tem, da se naši sodniki čutijo Slovence, še ne politizirajo, g. dr. Marinitsch; politizirajo pa tisti »nemški« sodniki, ki postanejo iz rojenih Slovencev neznačajni renegati, politizirajo gotovo tisti, ki v nemškonačionalnih listih pisarijo in nesramno lažejo o svojih kolegih, politizirajo tisti, ki sede kot avstrijski c. kr. uradniki v sobah, okrašenih s sliko pruskega kralja Viljema. Naših sodnikov ni videti nikjer pri političnih demonstracijah, zadnje soboto pa smo na primer videli nekega plemenitega pravnega praktika s celjskega okrajnega sodišča, da je nosil sredi med najetimi počestnicami barabami baklo! To so »erfordersche Umgangsformen« za nemški sodniški naraščaj pri sodiščih, namerjenih za — Slovence, kaj ne, gg. Pitreich, Kotzian in Marinitsch! Kar je stalo v članku o dr. Hrašovcu, je držna laž; enako je tudi skoro obćudovanja vredna drznost trditi, da hočejo štajerski slovenski sodniki službovati — doma zato, da bi »delali politiko.« Taka je »objektivnost« naših renegatskih sodnikov, kadar pišejo v časnikih članke o svojih slovenskih kolegih. O razmerah pri naših sodiščih pa s tem seveda še ni govorena zadnja beseda; na sistematično nemškonačionalno gonjo proti našim sodnikom moramo enkrat odgovoriti s sistematično obrambo in dati na samotni oder vse in vsakogar, kdor nam za to, da je naš kruh, še tako lažljivo in nesramno nasprotuje.

Uradniške spremembe pri Južni železnici na Sp. Štajerskem. Prestavljeni so asistenti gg. Rudolf Segula iz Hrastnika na Zidani most, Ivan Zapečnik iz Zidanega mosta v Maribor, glavni kolodvor, Ivan Sabatin iz Rimskih toplic na Pragersko, prov. asistenta gg. Franc Žekar iz Rač v Vuhred in Bruno Vrba iz Vuhreda v Rače.

Iz poštne službe. Prestavljen je nadpoštar Julij Burgholzer iz Brežic v Murau in nadpoštar Stefan Kastele iz Spitala v Brežicah. Imenovana je praktikantinja Ljudmila Petovar za pošto oficijantino drugega star. razreda v Ljutomeru.

Martinov večer priredi Slovensko delavsko podporno društvo v Celju v soboto, dne 15. novembra v gostilni Pleterski na Bregu pri Celju.

Legionarji na Vranskem. C. M. podružnica vprizori v soboto, 25. t. m. zvečer ob 8. in v nedeljo, 26. t. m. popoldne ob 3. lepo narodno igro »Legionarji«. »Legionarji« so predigra »Rokovnjačev« in jim je snov vzeta iz francoskih časov. Kdor je »videl« »Rokovnjačev« naj ne zamudi si ogledati tudi »Legionarjev«.

Iz Ormoža. V »Straži« se je zaletel nekdo iz našega okraja v zasluznega ravnatelja šentjurske kmetijske šole, g. Belleta. Obžalovanja vredno je, da slovenski listi napade na slovenske šole, ki smo jih s težavo priborili in ki nam jih Nemci še vedno očitajo, sploh priobčujemo. (Ta obsodba velja tudi za »Slovenca«, ki se je prav grdo obregnul ob g. ravnatelja Belleta. Op. ur.) Prepričani smo, da je ta napad napisal kak zagrizenec, ki ne vidi in ne zna ceniti delovanja šentjurske šole in njenega ravnatelja. V šoli se ne dela tam nobene politike (Ravno to zagrizence pri klerikalnih listih peče. Op. ur.), g. Belle pa je za svojo osebo lahko političnega mišljenja, kakor smatra om za pravo. Saj nismo na Turškem! »Stražinim« somišljenikom bi raje svetovali, naj njihovi zavodi dajo za obisk šole kake stipendije; tako se dala kmetijstvu v korist, ne pa samo zabavlja. Pametni ljudje v okraju nimajo gotovo nobenega stika in zveze z dopisov v »Straži«, temveč ga vsi obsojajo.

Iz Ormoža. Po dolgi in hudi bolezni je umrla tukaj dne 17. oktobra t. l. 65 let stara gostilničarka, vdova gospa Julijana Kalchbrenner,

rojena Masten, vdovljena Zinko in Kapus. Pokojnica je bila ves čas svojega življenja velika dobrotelja revnih. Za časa njenih prvih dveh možev je bila gostilna narodna, kjer so se radi zbirali Slovenci in Hrvati; ormoška slovenska društva prirejala so tam svoje koncerte in veselice. — Umrla je brez potomcev, skoraj vse precejšnje premoženje in gostilna pa je sedaj prešlo v posest naših narodnih nasprotnikov.

Podravska podružnica »Prosvete« v Mariboru si je izvolila na svojem rednem občnem zboru dne 11. t. m. sledeči odbor: načelnik: iur. A. Reisman; podnačelnik med. V. Marin; tajnik: iur. S. Kavčič; blagajnik: iur. M. Gorišek; knjižničar: med. K. Marčinko; namestnika export. I. Novak in vet. M. Rojko; preglednika: abs. iur. F. Dobravec in phil. I. Vuga. — Kljub mnogim oviram, zlasti pomanjkanju gmotnih sredstev je podružnica vendar tudi v minulem letu vršila svoj namen: sodelovala je pri ustanovitvi dveh ljudskih knjižnic, ki so last bralnih društev, izpopolnila je eno svojo knjižnico, priredila serijo predavanj za priprosto ljudstvo v dveh narodno ogroženih krajih, razpošiljala v zimskem času prečitane časopise v mariborsko okolico in na narodno mejo ter priredila v prid podpornim društvom za slov. visokošolce dne 11. t. m. »Akademijo« v mariborskem Narodnem domu, ki pa, žal, ni imela zaželjenega gmotnega uspeha. — S tem, da so pristopili narodno-napredni akademiki v podružnico, se je znatno pomnožilo dosedaj majhno število njenih članov, in storili so se nekateri važni sklepi za delovanje v bodočem letu, ki jih bo pa mogoče izvesti le ob izdatni gmotni podpori slov. javnosti. — »Prosveta« in njene podružnice imajo namen, vzgojiti svoje člane-akademike za poljudno-izobraževalno delo, s tem širiti duševno obzorje slovenskega naroda in ga na ta način krepiti duševno in gmotno. Narodna izobrazba je najboljšo orožje proti vsem zunanjim sovražnikom in notranjim škodljivcem naroda, posebno pri nas na narodni meji. — Prosimo torej slovensko javnost za podporo bodisi z denarnimi prispevki ali z darovanimi dobrimi, zlasti leposlovnimi knjigami. — Naslov: Podr. podr. »Prosvete«, Maribor, Narodni dom.

Drobne novice. V Središču so uredili zdravniško preiskovalno postajo, ker so se v Veliki Kanizi in drugih bližnjih krajih pojavili nekateri slučajni kolere. — Blamaža z »Bauernschreckom«. Kakor pišejo sedaj nekateri graški listi, ni šlo v koroško-štajerskih planinah za kako eksotično zver, temveč so hodili ponoči na lov veliki kmečki psi. Dobili so namreč sledove te »zveri« in jih v Gradcu natančno primerjali s pasjimi; dognalo se je, da »zver« ni mačjega, temveč pasjega rodu in da gre prejkotne za večje kmečke pse. Kakor znano, se je že svoj čas, ko se je najhuje kričalo o levih, pumah in risih v koroško-štajerskih planinah, zastopalo od nekaterih lovcev mnenje, da so napadli ponoči živino loveči domači psi. Tak slučaj so se konstatirali na Zg. Štajerskem večkrat. Razumljivo je, da škoda, ki so jo napravile letos slavne »zveri« v koroško-štajerskih planinah, zdaleč ni tako velika kot je poročala »Bauernschreckorgan« graška »Tagesspost«. Posamezne napade na živino se je ogromno pretiralo in ta pretiravanja so šla potem kot »resnična« poročila v Gradec. Med slovenskimi listi jih je največjo pridonostjo ponatiskoval ljubljanski »Slovenec«. — V Lepi nji pri Gornjem gradu so našli 17. okt. posestnika Marijo Zupana zadavljeno v postelji. Baje jo je zadavil neki njen ljubček. — Slovejbistriški obč. zastop je imenoval Fr. Petzolta in dr. A. Mühleisna za častna občana. Častnih občanov bo štela Slov. Bistrica kmalu več ko pravih. — Naslov tajnega svetnika je dobil deželni odbornik grof Franc Attems.

Koroško.

Laški vojaški begun. Orožniki so pripeljali včeraj v Beljak vojaškega beguna Antona Santucci, ki je pobegnil iz Moggia, kjer gradi laško vojaštvo novo cesto. Pobegnil je v uniformi, prijel so ga v Leopoldskirchnu. Včeraj so ga poslali iz Beljaka zopet v odrešeno Italijo.

Pozor na napeljavno električnega toka. V Malmici je splezal šolar Peter Hopfgartner na drog državno-železniške električne napeljave. Kljub opominom svojih tovarišev je prijel za žico. Električni tok ga je vrgel s tako silo raz drog, da je fant drugi dan vsled dobljenih poškodb umrl.

Vlom. V Malem Šentpavlu je vlomil pri posestniku Graničarju ne-

znan tat, ki je ukradel skoro 40 kg suhega mesa. Prebrskal je tudi vsa predala in iskal denar. Denarja ni dobil, pač pa je odnesel torbico napolnjeno s svincem, ker je mislil, da je med svincom skrit denar. Vlom je izvršil podnevu, ko so bili vsi domači na polju. O tatu nimajo še nobene sledi.

Prodajalec zdravilnih korenin. V gostilni Cvitnik v Beljaku sta našla steklarska vajenca Devora in Zora nabiralca in prodajalca zdravilnih korenin nekega Wedama. Ta jima je po daljšem priganjanju prodal več korenin za mal denar, pod pretnostjo, da bosta postala po zavžitju teh korenin izredno močna. Fanta sta koreninice jedla in sta tako obolela, da so jih morali odpeljati v bolnišnico. Wedam, katerega so aretirali, prizna, da je s temi koreninami ozdravil že enega konja. Tudi fanta bi bila dosegla svoj namen, toda pojedla sta preveč tega zdravila. Wedama so obdržali v zaporu.

Primorsko.

Tržaška trgovska zbornica proti kumulativnim tovarnim tarifam v Dalmaciji. Tržaška trgovska zbornica je imela v ponedeljek zvečer posebno sejo, v kateri se je bavila z vprašanjem kumulativnih tovarnih tarif v Dalmaciji. Svetnik Afentuli je vprašal predsednika, če so vesti, ki se razširjajo o uvedbi tega tarifa v Dalmaciji, resnične in je poudarjal, kako veliko škodo bi imela tržaška trgovina in industrija v slučaju, da se ti kumulativni tarifi res uvedejo. Pri tem je omenil tudi, da imajo dalmatinski konsumenti od tržaškega kredita veliko večjo podporo in da bi bilo neumestno, če bi tudi v svojo škodo zahtevali izločitev tržaškega pristanišča. Predsednik Skramanga je odgovoril, da je že v začetku l. l. sklicalo notranje ministrstvo pri tržaškem namestništvu posebno enketo glede tega vprašanja. Vsi zainteresirani krogi so prijavi taktično energičen protest proti nameram vlade. Na Dunaju pa so se nadaljevala tozadevna pogajanja pod pritiskom industrijskega in železniškega sveta in dalmatinskih krogov v prid direktnim tarifam. Zato je predsedstvo trgovske zbornice poslalo trgovskemu ministru, železniškemu ministru in drugim merodajnim krogom brzojavke, v katerih opozarja na argumente proti uvedbi kumulativnih tarifov. Po dolgi zelo živahni debati je sklenila zbornica odločen protest proti uvedbi kumulativnih tarifov. Če bi se pa uvedli ti kumulativni tarifi, ki bi tvorili ravno v tem kritičnem času težko preudčno odredbo, naj se dovoli tržaškemu trgu, da obdrži pravico vračanja po načinu prometa v Levante. Če se izkaže nujna potreba, da se uvedejo direktni tarifi, pa naj se nudi trgovski zbornici prilika, da se izreče o modalitetah glede vračanja.

Novi semenj za živino in blago bo dne 5. novembra v Sv. Križu na Vipavskem.

Dober tovariš. Petnajstletnega realca Ig. Drosija je pičil ob bregu Soče pod Gorico gad v nogo. Njegov tovariš Neumeister je brez obotavljanja izšel tovarišu rano in ga je nesel nato že brez zavestnega v bližnjo lekarno v mestu, kjer so takoj poklicali zdravnika. Drosija so prepeljali na to v bolnišnico. Svojo rešitev mora zahvaliti v prvi vrsti svojem odločnemu in dobremu tovarišu.

Zaradi družinskih preprirov je skočil v Červinjanu pod brzovlak 25-letni posestnikov sin Rudolf Brošan. Stroj je morila popolnoma raztrgal.

Žrtev ljubosumnosti. Pred enim letom se je naselil v Peroji kmet Anton Boje in se kmalu nato oženil z mlado, lepo vdovo. Pred nekaj dnevi je povedala žena svojemu možu, da jo nadleguje že delj časa z ljubavnimi ponudbami mlad fant Demetrijo Popovič. Tudi jo je hotel že enkrat posiliti. To je moža tako razjezilo, da se je oborožil z nožem in koso in šel iskat Popoviča. Ohodil je vse gostilne in ga končno res našel. Nastal je med njima oster prepri, nato pa je Boja napadel Popoviča. Popovič je bil na to pripravljen. Odbil je prve udarce Bojeve, potegnil nož in mu ga zasadel trikrat v prsi. Boje je kmalu nato umrl, Popovič pa se je javil orožništvu.

Tržaška porota. — Ponesrečeni vlom. Akrobat Amy in delavec Culiat sta vlomila pred nekaj časom s pomočjo tretjega, dosedaj še neznanega pomagača v kolonialno trgovino Ludvika Svageljna na cesti Giulia v Trstu. Vlomilca je zasačila policija pri delu in ju brez posebnega odpora v trgovini aretirala. — Obtoženca vlom priznata. Akrobat Amy izpove, da je Francoz in da je bil že iz Avstrije izgnan. Vrnil pa se je v Trst, da obišče svojo ljubico in svojega otroka. Ko mu je zmanjkalo de-

narja, — če je iskal dela, tega ne pove — se je pridružil Culiatu in je sklenil, da se udeleži vлома, ki ga je zasnoval njegov tovariš. Ob 1. ponoči sta udrila s pomočjo tretjega pomočnika, katerega on ni poznal, v trgovino. Culiat, ki je imenoval neznanca Boto, je vstopil z njim vred v trgovino. Bota pa je odslavlil in mu naročil, naj se vrne ob 3. in naj jima odpre vrata. On in Culiat sta navrtala blagajno, toda ko sta uvidela, da imata preslabo orodje, sta nabrala v trgovini nekaj blaga in čakala Boto, da jima odpre vrata. Namesto Bote pa sta stopila v trgovino nenadoma dva stražnika, ki sta ju aretirala. Boto pa je izginil in ga še do danes niso dobili. Trgovca Svagelj je izpovedal, da je bilo v blagajni za 2900 K vrednostnih papirjev in okroglo 1200 K denarja. V trgovini je bilo za okroglo 19.000 K blaga. Sodna izvedenca sta dala vlomilcema slabo spričevalo. Kljub temu, ta sta imela najnoveše vlomilno orodje, sta začela vrtati blagajno tako nerodno, da bi jo bila prevrtala komaj v enem dnevu. Porotniki so potrdili vsa vprašanja, ki jih jim je postavil sodni dvor. Na podlagi tega izreka je obsodilo sodišče Amya na dve in pol leta težke ječe s posti in izgonom, Culiat pa na tri in pol leta težke ječe s posti in nato v prisilno delavnico.

K preganjanju jugoslovanske dijaške počitniške zveze na Sušaku. Kakor smo že poročali je izsledila avstrijsko in ogrska policija zopet novo snov za gonjo proti Slovanom, snov, ki se bo dala mutatis mutandis prav dobro uporabiti po listih, da se zopet očrni Hrvate. Slovence in avstrijske Srbe kot najhujše veleizdajalce. Gotovi krogi bi menda radi našli protitež nesramni gonji laških iredentistov, ki so tako razkrinkani, da si jih sedaj niti oni Nemci, ki so bili prejeznimi bratsko zvezani, ne upajo več zagovarjati. Sedaj hočejo z vprizoritvijo te nove afere na stroške Slovanov vsaj nekoliko prikriti laške iredentistične grehe in jih poiliti v ozadije na škodo Slovanov. Policijske in sodne oblasti so namreč uvedle preiskavo proti jugoslovanski dijaški počitniški zvezi na Sušaku. Prijeli so dva člana odbora. Enega, ki je Slovenec, so policijsko izgnali za 5 let, drugega, ki je Hrvat iz Dalmacije pa so izročili sodišču. »Südslavische Rundschau« piše tozadevno med drugim sledeče. Vzroki tega postopanja policije do sedaj še niso znani, kajti delovanje te počitniške zveze je bilo vse prej kot nezakonito. Ta zveza je imela edino ta namen, da nudi dijaštvu, ki potuje v počitnicah v raznih jugoslovanskih krajih, gostoljubne hiše. To koristno napravo preganjajo sedaj oblasti in slutijo v njej celo kako »tajno zvezo«. K temu poudarja »Südslavische Rundschau«, da gre v resnici le zato, da bi mladino prestrašili in da bi vedno bolj tesne odnose med hrvaškim, slovenskim in srbskim dijaštvom razdrli s tem, da jim že a priori podtikajo nedovoljene motive in protizakonite namene. Na zagrebški univerzi so uvedli te dni akcijo, ki ima namen, da združi vse svobodo ljubeče, k ideji hrvaško - slovensko-srbske enote priznavajoče se skupine učee se mladine. (Opomba: Seveda v okviru avstrijsko - ogrske države.) V ti smeri se vrše sedaj pogajanja med jugoslovanskim dijaštvom v Zagrebu, v Pragi, na Dunaju in v Gradcu. — O tem se sedaj veliko piše in nekateri listi ostro obsojajo Slovanom sovražno politiko budimpeštansko in dunajsko. Vsi, tudi trezni Nemci, so edini, da je nepotrebnost in interesom države naravnost škodljivo iskati na ta način veleizdajalce med jugoslovani, posebno pa za kulisami nedolžne, obenem pa zelo koristne jugoslovanske dijaške počitniške zveze.

Detomor. Z Reke poročajo, da je umorila Venceslava Padjen v Crncin svojega novorojenčka na ta način, da mu je zdrobila med kolena glavo. Nato je pokopala truplo na domačem dvorišču. Pri tem so jo zasačili sosede. Ko so jo hoteli prijeti, je skočila v vodnjak. Sosede so jo s pomočjo njenega očeta potegnili pravočasno iz vodnjaka in so jo izročili žandarmeriji.

Dnevne vesti.

+ **Preganjanje naprednega časopisa.** Snočno število našega lista nam je državno pravdnništvo zaplenilo zaradi notice v političnem pregledu. Preganjanje slovenskega naprednega časopisa presega že vse meje — postalo je tako, kakor je bilo v časih najhujše reakcije. Tako preganjanje seveda močno utrjuje državno misel na slovanskem jugu.

+ **Poslanca imuniteta v varstvo »Slovenca«.** Klerikanci se boje letošnjih deželnozborskih volitev in da bi mogli nekaznovano obrekovati in lagati in napadati, so si izposodili

poslansko imuniteto Jožeta Gostinčarja. To početje opravičujejo s tem, da je bil svoj čas tudi dr. Tavčar kot poslanec odgovorni urednik »Slovenskega Naroda«. Po duhovniški navadi pa zamočujejo klerikalci popolnoma, da je prevzel dr. Tavčar takrat odgovorno uredništvo »Slovenskega Naroda« zato, ker je bil poslanec dr. Žitnik odgovorni urednik »Slovenca«. Stvar pa je prišla v državnem zboru na razgovor in ker se je v državnem zboru reklo, da naj poslanec ne bo odgovorni urednik, sta tako dr. Tavčar, kakor dr. Žitnik odstopila od odgovornega uredništva. Naš list se je od tedaj tudi točno držal tega načela, nasprotno pa je »Slovenec« hitro pozabil na to, kar je bilo rečeno v državnem zboru in je kmalu zopet začel zlorabljati poslansko imuniteto, da bi mogel lagati in obrekovati, ne da bi ga bilo mogoče tožiti. Zdaj je Gostinčarjevo poslansko imuniteto upregel za letošnje deželnozbornske volitve. Proketo mora biti slabo s stranko, če se ne upa drugače voditi volilnega boja, kakor če se skriva za poslansko imuniteto. Mi ne potrebujemo nobene poslanske imunitete za naš list — kar pišemo, to smo vsak čas pripravljeno dokazati. »Slovenec« pa se je v naprej pripravil, da bo natočeval, obrekoval in lagal ter sploh uganjal take stvari, ki jih ne more dokazati in zato si je izposodil Gostinčarjevo imuniteto, da bi se ga ne moglo tožiti. Za to je odgovoren ljubljanski škof, ki ima po papeževem ukazu absolutno oblast nad klerikalnimi časopisi in če bodo v državnem zboru prijeli Gostinčarja, naj nikar ne pozabijo prijeti tudi ljubljanskega škofa.

»Slovenec« je v službi državne policije. Večjeje ga s Skublom in s Finkom že stare vezi. Leta 1908. so klerikalci lepo prisluškovali, potem pa svoje rodne brate denuncirali Skublu in Finku. Zdaj je »Slovenec« postal kar nekako oficijalno glasilo državne policije. S Finkom posebno dobro izhaja, saj se Fink udeležuje klerikalnih političnih manifestacij, a ne morda v svoji službeni lastnosti, nego kot pristaš stranke. Še nikdar ni noben, ne mestni, ne državni policijski organ tako ostenativno pokazal svoje strankarske pripadnosti, kakor Fink, ko se je udeležil klerikalnih demonstracij in manifestacij v »Unionu«, proti napredni stranki. No, pa tudi vobče je »Slovenec« vedno pri rokah, kadar je treba pomagati državni policiji. — Zdaj je vzel v zaščito revirnega inspektorja Turnerja. Ne vemo, če je Turner res tudi telovadni učitelj nemškega »Turnvereina«, kakor govore, vemo pa, da ima Slovence posebno v želodcu. »Slovenec« pa ga navdušeno zagovarja. Naj se nikar nihče ne čudi. Grof Künigl je tudi začel svojo karijero na Kranjskem s tem, da je proglasil slovenski jezik za »Sausprache«, o čemer se je svoj čas tudi govorilo v deželnem zboru in zato so mu klerikalci pomagali, da je postal policijski ravnatelj na Kranjskem. Torej je popolnoma naravno, da se klerikalci zavzemajo tudi za moža, ki je vpeljal izraz »Kraimer Hund«.

Pešek v oči. Kadar se bližajo kake volitve, ima deželni odbor polne roke posla, ker se mora v potu svojega obraza truditi, da častitim klerikalnim volilcem nameče peska v oči. V takih časih se razpisujejo premovanja goved in telet, licenciranja bikov in razdelitev najrazličnejših podpor. Deželni uradniki in takih časih kar frče po deželi, da striktno izvrše vse ukaze visokega deželnega odbora. Letos pa bržkotne ni sredstev za taka premovanja, zato si deželni kristjani, kakor je »Zarja« krstila klerikalni deželni odbor, skušajo pomagati na ta način, da so poslali na vse vetrove kranjske naše dežele inženirje z nalogo, naj merijo in trasirajo nove ceste in delajo načrte za zagraditev raznih rečic, potokov in hudočnikov. Ti deželni inženirji so sedaj tako zaposleni, da ni niti enega v Ljubljani, dasi so preje skoro leto in dan sedeli v Ljubljani. Tako se je zgodilo, da je te dni pri neki komisiji v gledališču moral intervenirati sam stavbni nadsvetnik gosp. Klinar, ker so vsi drugi inženirji zunaj na deželi, da merijo ceste in snujejo načrte za zgradbe, ki se bodo izvršile najbrže ob svetem nikoli. Pa seveda nerazodno ljudstvo verjame slepo takim manevrom in deželni kristjani pa le nalove na ta način nekaj neumnih kalinov. Če ta stvar tudi stane par mastnih tiščakov, kaj to briga deželne krmiljarje, saj itak plačajo za skozi okno vrženi denar gospodje davkoplačevalci!

V minolelem deželnem zboru je imela klerikalna stranka celo vrsto poslancev, ki so igrali najžalostnejšo vlogo. Med njimi je bil tudi Jože Dular. Mož ne kandidira več, menda slutiti, da so ga volilci do grla siti, saj jim ni koristil čisto nič in je bil tudi popolnoma nezmožen za vsa-

ko delo. Dular je v deželnem zboru hlače tgal — »Slovenec« pa imenuje to »vestno poslaniško delovanje«. — To je že preneumno!

Klerikalci v Kamniku se že pridno pripravljajo za deželnozbornske volitve. Lavrenčič dela na vse kriplje, posebno je pa zanj vnet in se zanj peha mesar Ivan Grčar. No, temu očetu Janezu se bo že dalo posvetiti.

Izseljeniški zakon. Vlada je včeraj predložila državnemu zboru načrt novega izseljenškega zakona. Načela tega zakona so povzeta po dobrih izglelih, v ostalem pa je načrt precej šušmarsko delo. Glavni namen celega zakona je ta, omejiti po državnih osnovnih zakonih zadržano svobodo selitve, in pridobiti državi blaginjo novih dohodkov. Parobrodne družbe bodo namreč morale od vsakega izseljenca plačati državi nekaj kron. Država hoče torej še pri ljudski bedi nekaj zaslužiti. V varstvo izseljenec bo država postavljala na ladje posebne komisarje, povrh pa še večje skupine izseljencev osrečevala s tem, da jim bo dala — duhovnike za spremljevalce. Kaj ti ubogi ljudje, ki jih gospodarska in socialna beda žene iz Avstrije, še na morju ne bodo varni pred duhovniki? Nismo prijatelji izseljevanja, ker slabi naš narod, a ta zakonski načrt, ki ga je vlada sedaj predložila državnemu zboru, se mora temeljito revidirati.

Dvorni svetniki — okrajni glavarji — policijski komisari — poslanci. Svet je strmel, ko je slišal za početje generalnega špijona Redla. Vse se je vpraševalo: Kako je mogoče, da se je kaj takega zgodilo — kje so imeli oči tisti, ki so bili postavljeni nad Redla. Zdaj svet zopet strmi zaradi velikanskih škandalov, ki jih je spravilo na dan razkritje o izseljevanju potom kanadske družbe. Poročila pravijo, da so bili podkupljeni dvorni svetniki, okrajni glavarji, policijski komisari in poslanci. Ti so kanadski družbi na različne načine pomagali pri njenem početju. Ti stebri države, ti nositelji javnega reda in ti ljudski zastopniki — so za denar izdali vse, domovino in ljudstvo. To je korupcija, ki smrdi do neba, ki se ji pa mi prav nič ne čudimo. So že take razmere pri nas; kdor se jim upre, ta se izpostavi najhujšemu preganjanju, zato se nihče ne gane. Kdo ve, kaj bi bila lahko še vse počenjala kanadska družba s podporo podkupljenih javnih funkcionarjev in poslancev, da ni izseljevanje oslabilo armade in da niso vojaški krogi vzeli preiskave v roke. Lopovom, ki so bili v službi kanadske družbe, se zdaj hlače tresejo in na vse načine poskušajo preprečiti, da bi javnost dobila natančen vpogled v početje teh ljudi. Upamo, da se to ne posreči. V dunajskih listih je rečeno, da so kompromitirani različni poslanci iz Galicije in Bukovine pa tudi iz neke druge kronovine. Katera druga kronovina pa je to? Ljudje se izseljujejo samo iz Galicije, Bukovine in iz Kranjske, v drugih kronovinah so gospodarske, socialne in druge razmere toliko boljše, da ljudem ni treba hoditi v Ameriko. Ali je tista »druga kronovina« ki jo omenjajo dunajski listi mar Kranjska in so kompromitirani poslanci kranjski klerikalci?

Izseljevalni škandal. V Galiciji je vlada dala zapreti več političnih uradnikov, ki so bili v zvezi s kanadsko družbo in so za dober denar pospeševali izseljevanje še vojaški dolžnosti podvrženih ljudi. V poslanski zbornici je bilo včeraj podanih več interpelacij v zadevi kanadske družbe. Poslanec Breiter je zahteval, naj vlada že sedaj imenuje imena tistih poslancev in tistih državnih uradnikov, ki so kanadski družbi pomagali do koncesije, oziroma so njeno početje ščitili in pospeševali. — Glavna priča, neki Grünhut, ki je vladil največ pomagal, da je mogla razkriti početje kanadske družbe, je sedaj povedal, da mu je bil obljubljen visok red in pol milijona kron, če svoj material izroči kanadski družbi in zapusti Evropo. — Izseljeniški škandal sega tudi na Ogrsko in so tudi od tam mnogo tisoč ljudi spravili v Kanado.

Škandal družbe Pacific Canadian. Preiskava je dognala, da so bili štirje višji državni uradniki v zvezi s Canadian družbo. Kompromitirani so še: en dvorni svetnik trgovinskega ministrstva, en višji komisar trg. ministrstva in dva galicijska okrajna glavarja. Korespondenca družbe tudi brezdvomno dokazuje, da je bilo več državnih poslancev z družbo v zvezi. Deloma so poslanci galicijskih volilnih okrajev, pa tudi poslanci iz drugih okrajev. Razen teh interesiranih odkritij se je dunajski policiji posrečilo eruirati veliko število organov galicijske policije in žandarmerije, ki so bili podkupljeni od Canadian družbe. Večina teh oseb je bilo že zaslišanih in aretiranih, tako, da šte-

vilo v Galiciji aretiranih znaša več nego sto. Kakšne dimenzije bo ta škandal zavzel, se še ne more razvideti. Material, ki ga ima policija na razpolaganje, še ni popolnoma pregledan. Pričakovati smemo torej nadaljnih, zelo interesantnih razkritij.

Stoletnica bitke pri Lipskem. Slavnost povodom razkritja spomenika bitke pri Lipskem se je vršila tako, da je pomenila naravnost zapostavljanje in ponižanje za Avstrijo. Veliki nemški dunajski listi molče kakor grob o dogodkih pri slavnosti, toliko več pa je citati o tem v francoskih listih. Pred vsem je značilno, da se nemški prestolonaslednik sploh ni udeležil te slavnosti. Izostal je demonstrativno, češ, da so Prusi sami odločili bitko pri Lipskem in da zaradi tega ni bilo treba vabiti Avstrijev in Rusov. Govori pri slavnosti so bili tudi taki, da se je avstrijski prestolonaslednik koj po slavnosti odstranil in da jih smatrajo na Dunaju za žaljenje Avstrije. Najlepše pa je, da so imeli Nemci na dan slavnosti v Lipskem zborovanje, na katerem so hrupno in izjavočaje manifestirali za združenje vseh Nemcev pod enim vrhovnim glavarjem in pozivali nemškega cesarja, naj razbije vse, kar je na potu temu združenju. Sedaj seveda razumemo, zakaj so naši kranjski in štajerski Nemci tako navdušeni za to lipško slavnost!

Francoska kultura in nemško barbarstvo. Pariška »L' Illustration« je v zadnji številki vzporedno priobčila podobi dveh znamenitih spomenikov, podobno slavnega triumfalnega oboka v Parizu in podobno sedaj razkritega spomenika bitke pri Lipskem. »Arc de Triomphe« v Parizu je postavljen v proslavo 172 zmag, ki jih je pod vodstvom 385 generalov izvojevala francoska armada na bojiščih po vsi Evropi, spomenik bitke pri Lipskem pa proslavlja zmago 340.000 Prusov, Avstrijev in Rusov nad 147.000 Francozi. Primerjanje teh spomenikov je zelo hvaležno — iz tega se spozna visoka umetniška kultura Francozov in sirovo barbarstvo Nemcev. Zato opozarjamo občinstvo na ti podobi.

Dalmatinski Hrvatje za Slovence. Znano je, da je milanska založniška tvrdka Ricordi prepovedala, da bi se pela Puccinijska opera »Madame Butterfly« v slovenskem gledališču tržaškem v slovenskem jeziku. Ta tvrdka je vztrajala pri svoji prepovedi, dasi je interveniral v tej stvari intendant hrvatskega narodnega gledališča dr. Treščec, ki se je obvezal, da vprizori opero »Traviato« v Zagrebu v italijanskem jeziku, ako Ricordi dovolji, da se »Madame Butterfly« sme peti v Trstu v slovenskem jeziku. Vest o tej nekulturni prepovedi se je razširila po vsem slovenskem, zlasti pa jugoslovanskemu svetu in je povzročila že tudi primerno reakcijo. V Splitu je v tem času gostovalo italijansko dramsko društvo »Sainati«. Dasi so bile predstave tega društva izvrstne, vendar jih je spletsko občinstvo z ozirom na nekvificiran nastop tvrdke Ricordi nasproti Slovincem in Jugoslovonom sploh bojkotiralo in gostovanje se je završilo s popolnim fiaskom. Meseca novembra bi imela italijanska družba »La Maschera« gostovati z Goldonijskim komedijami, toda tudi to gostovanje se je odpovedalo, ker bi spletsko občinstvo tudi proti tej družbi nastopilo tako, kakor proti društvu »Sainati«. Ko beležimo ta čin bratske vzajemnosti, smo ponosni, da se je v tem slučaju znova tako sijajno pokazalo, da kri ni voda in je resnična rečenica: »Slovenec in Hrvat za uvijek brat i brat!«

Obrambo staroslovenske službe božje. ki jo hočejo v novejšem času iztrebiti v Dalmaciji, je občinski svet mesta Spljeta sklenil tole resolucijo: Z ozirom na najnovejšo prepoved spljetskega škofa, s katero hoče popolnoma odpraviti staroslovensko službo božjo v Spljetu v nasprotju s pravico in stoletnim običajem občinski svet mesta Spljeta 1. naglašja vsem prepovedim in utesnitvam nezastarljivo pravico hrvatskega naroda, da opravlja v vseh svojih cerkvah rimsko-katoliškega verozakona vse cerkvene obrede v staroslovenskem jeziku, posvečenem od slovanskih apostolov sv. bratov Cirila in Metoda; 2. pozdravlja radostno nastop narodne duhovščine spletske škofije v obrambo staroslovenskega jezika in ji obča polno podporo spljetskega meščanstva in 3. naroča županstvu, da brez odlaganja izvrši sklep občinskega sveta z dne 3. oktobra 1902., po katerem se naj v Spljetu postavi na vidnem in častnem mestu spominska plošča hrvatskemu škofu svetega spomina Gregorju Dobri Zadrani, ki je na cerkvenem zboru v Spljetu leta 925. najboljši plamteče branil narodno pravo Hrvatov na staroslovensko službo božjo. — Želeti bi bilo, da se v obrambo glagoljice oglase vse

dalmatinske občine, sicer se lahko zgodi, da bo čestitljiva straslovensčina izginila v Dalmaciji prav tako, kakor žal pri nas na Kranjskem.

Himen. Poročil se je v nedeljo, dne 19. t. m. v tukajšnji cerkvi Sv. Jakoba g. Ivan Kržan, trgovec na Vrhniki, z gospico Anico Čopovo s Koroške Bele pri Javorniku.

Društvo kmetijskih učiteljev, ki se je letos ustanovilo, nima samo namena skrbeti za ugoden gmetni in socialni položaj svojih članov, marveč se je takoj pri ustanovitvi tega društva posebno naglašala skrb za dobro strokovno literaturo v jezikih naših južnih dežel. Ker nedostaja posebno v slovenskem jeziku tako za šolski kakor privatni poduk dobrih in zanesljivih del kmetijske stroke najraznovrstnejših panog, si je odbor imenovanega društva predvsem stavil za nalogo, da goji in nadzira kmetijsko pisateljstvo med slovanskimi strokovnjaki. Z ozirom na to posebno nalogo društva kmetijskih učiteljev se nam usiljuje nehoti sedeti vprašanje: Ali je odbor društva kmetijskih učiteljev znan, da izdaje že deveto leto neki »strokovnjak« pri deželnem odboru sicer res prepotrebni »Koledar za kmetovaič«, kojega vsebina pa zna dovesti acukaga poljedelca, posebno pa živinorejca do raznih zmot in celo nesreč v kmetijstvu? Čuje se celo, da urednik tega famoznega koledarja ni samo član, nego celo odbornik gori imenovanega društva, katero mora vendar nekaj ukreniti, da omenjeni literarični škandal ne zasenči ugleda društvu in gg. odbornikom, ki še kaj dajo na svoje strokovno znanje in izpite.

Črnovojniki se imajo vsako leto zglasiti tekom meseca oktobra, kakor je to predpisano v črnovojniški knjigi. Ker je mogoče, da je marsikdo pozabil na to svojo dolžnost, se črnovojniki vnovič opozarjajo, da se imajo še tekom tega meseca zglasiti, da se izognejo vsem nadaljnim neprilikam. V Ljubljani se je doslej zglasilo razmeroma malo črnovojnikov, gotovo nekaj sto manj kakor lani v ravno tistem času.

Izgon tujih podanikov v Braziliji. Glasom braziljskega zveznega zakona z dne 7. januarja 1907 št. 1641, se iz Brazilije dosedaj tisti tuj podanik ni mogel izgnati, ki je bil tam več kot dve leti naseljen, kakor tudi tisti, ki je imel za ženo Braziljanko ali ako je bil vdovec, ki je imel sina, ki je bil že Braziljanec. Politični izgonec je dosedaj imel tudi v slučaju izгона z neodložljivo močjo pravico do rekurza. Ta zakon je pa glasom naredbe zveznega sveta z dne 8. januarja 1913 št. 2741, razveljavljen. — Malopridnežev so se jeli celo v Braziliji braniti.

Javna dražba. 20. novembra t. l. se bo pri c. kr. okr. sodišču v Železnici Kaplji prodajalo veleposestvo K o k r a. Cenjeno je na 1.926.190 K 33 v. Najmanjša ponudba znaša 1.286.022 K 22 v.

Kinematograf »Ideal«. »Poslednji dnevi Pompejev« predvaja se samo še danes in jutri, na kar se cenj. občinstvo opozarja. Kdor si hoče ogledati izbruh Vezuva, katerega peklena sila uniči krasne pokrajine in jih izpremeni v puščavo, naj ne zamudi te prilike. Delovanje ognjenika je podano do pičice natančno po prirodi. Grozopolna tragedija, ki se vrši v podnožju Vezuva v Pompejih, pretrese vsakega gledalca. — V petek specialni večer z dramo »Zopet zavzet«. — Z dnem 7. novembra prične se predvajati velfin senzacijski zgodovinski film »In hoc signo vinces«. Velika novost pri tem filmu bo ta, da bo imel slovenske napise. Kinematograf »Ideal« se ni strašil ne truda, ne stroškov, da ustreže svojim obiskovalcem, ker stanejo samo slovenski napisi okoli 400 K.

Semenj. Na današnji tedenski semenj je bilo prignanih 21 volov in 8 krav.

Koncert v Plzenjski restavraciji v Gradišču. Jutri, dne 23. t. m., prirede godbeniki bivše Slovenske Filharmonije v Plzenjski restavraciji koncert pod vodstvom koncertnega mojstra g. Bogomila Černya. Začetek ob 8. uri zvečer. Vstopnina 40 v. Za obilno udeležbo se priporočajo godbeniki.

Za jesen in zimo ima tvrdka V. J. Havliček a brata v Lazne Podebrady na Češkem priloženo današnji celi nakladi »Slov. Naroda« naročilne karte o različnem jesenskem in zimskem blagu in drugih predmetih.

Narodna obramba.

Vsem Ciril - Metodovim podružnicam!

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda opozarja s tem svoje podružnice, da so prispevki iz družbenih nabiralnikov vedno manjši.

Družba je dobila iz nabiralnikov: Kron
leta 1909 21.887/31
» 1910 20.125/50
» 1911 13.799/62
» 1912 12.512/44
» 1913 (v času od 1. januarja do konca septembra t. l. v 9. mesecih) 6.370/50

Družba je opetovano že to dejstvo naznanila po časopisih, prejela pa je tudi od raznih rodoljubov in prijateljev družbe razne nasvete, kako se bi lahko povzdignili prispevki iz nabiralnikov.

Da se vedno manj nabere, je krivo gotovo sedanja draginja, razni narodni davki itd. Vzrok padanja prispevkov je pa tudi ta, ker so nekateri nabiralniki skriti v omari, namesto da bi bili vedno na vidljivem mestu.

Nekatere podružnice, oziroma njihni odborniki imajo družbine nabiralnike v oskrbi, ter pošiljajo nabirani denar direktno vodstveni blagajni. Tam, kjer se tako postopa, je velik uspeh. Družba ima sedaj že precej podružnic, ki oskrbujejo tako nabiranje.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda vabi vsled tega ceneje podružnice, da prevzamejo, kjer je to mogoče, oskrbo družbenih nabiralnikov.

Nabiralnik se naj odpre vedno ob navzočnosti gostilničarja, ali trgovca, denar pa naj pošilja blagajni podružnice družbi. Izpraznjuje se naj nabiralnik vsak drugi mesec, tudi če je le malo nabrajenega denarja. Na položnici se naj vedno napiše na drugi strani posamezni znesek nabiralnika. Ako je pre malo prostora, naj se družbi dološlje poseben dopis.

Na ta način upa podpisano vodstvo, da se bo zopet več nabralo za prepotrebno družbo.

Cenjene podružnice se vljudo naprosijo, da delujejo v tem smislu.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, dne 6. oktobra 1913.

Društvena naznanila.

Občni zbor Izobraževalnega in podpornega društva »Domovine« se vrši v sredo, dne 5. novembra ob 6. zvečer v magistratni posvetovalnici. Na devnem redu so poročila blagajnika, tajnika in preglednikov.

Sokol Vič vabi prijateljice in prijatelje plesa k plesnim vajam, ki se bodo vršile od 26. oktobra naprej vsako nedeljo v salonu gostilne pri Travnu na Glincah. Na zdar!

Gledališko društvo na Jesenicah naznanja, da vprizori v nedeljo, 26. t. m. ob pol 8. zvečer v dvorani pri »Jelenu« na Savi veliko detektivsko burko »Olimpijske igre«. Kdor se hoče od srca nasmejati, ta naj ne zamudi te velike burke, ki se je igrala že na vseh večjih odrih z velikim uspehom.

Akademsko društvo slovenskih tehnikov na Dunaju. I. redni občni zbor se vrši v soboto 25. vinotoka t. l. ob 8. zvečer; v restavraciji: IV. okraj, Schleifmühlgasse 6. Gostje dobrodošli!

Prvoletniški večer akad. društva »Slovenija« na Dunaju se vrši v sredo, dne 22. t. m. ob 8. zvečer. Lokal: Restaurant Leithner I. Auerspergplatz 6. Gostje dobrodošli!

Sava, društvo svob. slov. akademikov na Dunaju priredi svoj I. redni občni zbor XXII. tečaja dne 27. t. m. ob pol 8. zvečer v restavraciji »Melkerhof«, VIII. Laudongasse 33, v zvezi s prvoletniškim večerom. Prijatelji društva dobrodošli!

Slov. akad. društvo »Adrija« v Pragi priredi dne 24. oktobra ob 8. zvečer v restavraciji »u Civadla« na Kralji. Vinogradnih sprejemni večer prvoletnikov, v soboto, dne 26. oktobra ob 8. zvečer istotam svoj prvi občni zbor.

Umetnost.

Koncert. Prvi koncert nam je priredila to jesen naša »Glasbena Matica« včeraj večer, 21. oktobra v dvorani Mestnega doma. Na programu so bili gospod virtuozi Kocian, gospa Pavla Lovšetova in pianist g. M. Eisner. Kocian, mož svetovnega imena, znan in priznan goslač po vseh večjih in manjših kulturnejših centrih Evrope in tudi Amerike, je pokazal, v kaki virtuozni meri obvlada svoj instrument, s kako lahkoto preide vse težkoče umetnih skladb starih in novih mojstrov-skladateljev in s kolikim čustvom, s koliko zaokroženostjo in lepoto govore k poslušalcem glasovi, privabljeni z njegovimi rokami iz mrtvih strun. Najprej je igral Čajkovskega koncert v d-duru op. 35. Za tem Bachovo III. sonato za gosli v a-molu, dalje Dvořakov ples št. 7, lastno nežno skladbo »Lullaby«, Smetane-Ondrička »Skočno« iz »Prodane neveste« in

končno Paganinijev »Ples čarodejk«, kjer je pokazal občinstvu še zlasti svojo čarovito tehniko. Umerjen spremljevalec mu je bil pri večini točk g. pianist M. Eisner. Ta gospod je nastopil tudi samostojno. Njegova klavirska tehnika dosega visoko stopnjo: Kot spremljevalec je silno diskreten, povsod puščajoč solista v ospredje, oklepajoč se ga na vseh koncih in krajih z zanesljivo sigurnostjo in umevanjem. Sam nam je pokazal tudi dva moderna češka skladatelja za klavir: Viteslava Novaka in Josipa Suka. Kako dobro razpolaga s svojim instrumentom, je dokazal zlasti v Novakovih serenadah; posamezne stvari je odigral v pianissimu s posebno finočo. Mnogo tehniške spretnosti je nudil, ko je igral Mendelssohnovo introdukcijo in fugo s koralom v e-molu. Publiko je pa posebno zadovoljil s polko Smetane v fis-duru. — Včerajšnji večer nam je tudi naklonil našo priljubljeno koncertno pevko gospo Pavlo Lovšeto. Njen sopran je vedno lep, zvočen in blago, nežno, a vendar sočno zabarvan. Pela je mnogo skladb naših modernih muzikov spriču svoje izvrstne pevske naobrazbe in pristnega čustvovanja z najlepšim uspehom. Kot fina, dobro šolana koloraturka se je izkazala v Strausovem valčku: »Pomladni glasik«. Tako čisto, lahko in lubeznivo je izvajala vse težke kolorature, da zasluži za to točko prav posebne hvale in priznanja. Na klavirju jo je spremljal g. Anton Trost. — Dvorana je bila napolnena polna, občinstvo veselo lepega večera. S pravim entuziazmom je pozdravljalo g. Kociana in hvalilo z dolgotrajnim ploskanjem gospo Lovšeto. Ob koncu je pozivalo g. Kociana znova in znova na oder. Zahvalil se je tako, da je dodal iz svoje dobre volje še en komad.

Razne stvari.

* **Umrl je** v Budimpešti član ogrske magnatske zbornice dr. Oto pl. Schwarzer-Babarcz v starosti 60 let. Zadel ga je srčna kap.

* **Razid državne zveze avstrijskih gostilničarjev in hotelirjev.** Na včerajšnjem zborovanju državne zveze avstrijskih gostilničarjev in hotelirjev, ki se je vršilo na Dunaju, so sklenili zborovalci razid zveze.

* **Poljska rudarska akademija.** Z Dunaja poročajo, da je med poljskimi poslanci razširjena vest, da bo imenovan za ravnatelja nove poljske rudarske akademije v Krakovu višji rudarski svetnik Zaranski.

* **Aviatika.** Iz Pariza poročajo: V Epinalu je padel neki vojaški aviatik iz višine 500 metrov v Mozlo ter utonil. V Chaumontu sta se ubila neki poročnik in saper. Padla sta z aeroplanom na tla.

* **Kolera na Ogrskem.** Zdravstveni sekciji ogrskega notranjega ministrstva so naznanili iz dežele v zadnjih dneh 10 novih slučajev kolere. Uvedli so bakteriološke preiskave, katerih rezultat pa še ni znan.

* **Nevaren tat.** Iz Pariza poročajo: V nekem hotelu blizu Gar du Nord so aretirali enega izmed najnevarnejših hotelskih tatov, Marinsu Thusta, ki ga policija išče od leta 1891. Stanoval je v neki vili blizu Pariza kot rentir.

* **K rudniški nesreči v Cardiffu** poročajo listi, da je rešilna ekspedicija, ki prodira od treh strani v rov »Universal« oddaljena od mesta, kjer je največ pogrešanih ponesrečencev le še dve tretjini milje. Na onem mestu je največ ponesrečencev, ki so pa že gotovo vsi mrtvi. Vodstvo rešilne akcije nima nobenega upanja, da bi našli še koga živega v rovu.

* **Bančni ravnatelj izginil.** Iz Krakova poročajo: Veliko senzacije je vzbudilo, da je izginil ravnatelj tukajšnje »Židovske banke« dr. Siegfried Schenker. Ravnatelj je v soboto z nekaterimi uradniki odšel iz pisarne domov. Od tega časa ni slišati o njem. Ravnatelja Schenkerja smatrajo za zelo bogatega moža. Splošno menijo, da se je zgodila nesreča ali zločin.

* **Železniške nesreče.** Iz Essena ob Ruri poročajo: Na progi Gelsenkirchen-Essen je včeraj popoldne zadel oseben vlak ob tovorni vlak. Pet pasažirjev je bilo ranjenih, med temi dva težko. Strojevodja osebnega vlaka in vlakovodja tovornega vlaka sta bila tudi težko poškodovana. — Iz Meridiana v Teksasu poročajo, da se je zvrnil neki vlak, s katerim se je vozil oddelček artilerije v globočino, ker se je podrl lesen most. 20 vojakov je bilo usmrčenih, okoli sto pa ranjenih.

* **Kolera.** Iz Prage poročajo, da se je predstojniku farmakološkega inštituta praškega nemškega vseučilišča, profesorju Wiechowskemu, posrečilo, z uspehom vporabljati živalsko ogle pri koleri. Profesor Wie-

chowsky je namreč uporabljal nositelja kolera-bacilov, Tichega, z živalskim oglem in hitro dosegel uspeh. — Iz Budimpešte poročajo: Notranjemu ministrstvu se je predvčerajšnjim in včeraj sporočilo 22 novih slučajev kolere. — Iz Sarajeva poročajo: V Bielu Lutinski, okraj Brčka, sta se dogodila nova slučaja kolere, v Bos. Brodu pa en nov slučaj.

* **Lipski lev.** V Lipskem je pobegnilo, kakor smo že poročali vsled trčenja cestne železnice v voz s kletko za leve 5 odraslih levov. Po mestu je nastala velika panika in listi opisujejo različne tragikomične prizore, ki so se vršili na cestah in hišah. Posebno zanimiv je bil lov na ubegle leve. En lev je zbežal v hotel Blicher, kjer je drvil po stopnicah in hodnikih po vseh nadstropjih. Končno so leva zaprli v neko sobo in so ga skozi okno ustrelili. Drugi lev je zbežal na tir pruske državne železnice, kjer so ga stražniki malo pred prihodom vlaka ustrelili. Tretji lev je skočil na hrbet konja nekega kočijaža. Kočijaž je tolkel leva z bičem, toda ta se ni zmenil zanj in je konja skoro popolnoma raztrgal. Pri mastnem obedu ga je ustrelil nato neki stražnik, ki je oddal na leva več kot 20 krogelj in to skoro čisto od blizu. Četrty lev se je zatekel na dvorišče neke velike hiše. Dvorišče je bilo k sreči prazno. Zaprli so za levom dvoriščna vrata in vprizorili nanj ljut bombardement iz dvoriščnih okenj. Peti lev pa je skočil na voz nekega avtomobila cestne železnice in se je zadovoljno zleknil po strehi. Bil je zelo miren in lahko bi ga bili vjeli v mreže. Toda streljanje se je pojavilo ta dan v Lipskem kot nalezljiva bolezen in krogje niso prizanesle tudi popolnoma mirnemu kralju živalstva na strehi avtomobila. Škoda, ki so jo povzročili pobegli lev, cenijo na 100.000 mark.

Telefonska in brzojavna poročila.

Državni zbor.

Dunaj, 22. oktobra. Vodja finančnega ministrstva sekcijski šef Engel je predložil danes zbornici proračun za prvo polletje leta 1914. ki izkazuje skupaj potrebščine 1.564.458.879 K in kritja 1.564.523.620 kron. Prebitok 69.741 K je samo navidezen, ker je dosegla vlada proračunsko ravnovesje samo s pomočjo kreditne operacije. Treba je 141 milijonov posojila, da se pokrijejo nekatere važne postavke, od teh 141 milijonov je določenih 6.435.000 za poplačanje državnega dolga, 30 milijonov za razne zgradbe pri državnih železnica, 53.498.000 K kot avstrijski prispevek za izredne potrebe mornarice in armade v smislu delegacijskih sklepov iz leta 1912. Računi izkazujejo, da so dohodki iz davkov od začetka leta 1913 do konca septembra zelo nepopolni. Direktni davek se je sicer zvišal za skoraj 16 milijonov vsled ostrega pritiska davčnega vijaka, indirektni davek pa je padel za 4.700.000 K in dohodki iz carine za 8.500.000 K, tako da se ta minus komaj izravna s plusom iz zvišanja direktnega davka. Letošni proračun računa že s dohodki iz razredne loterije, ki so preračunjeni na 3.580.000 K. Postavke proračuna so kolikor mogoče restringirane in novih izdatkov ni skoraj nobenih.

Za slovensko javnost zanimive so sledeče postavke: za prvo polletje za ljubljanski deklinski licej 5000 K, za žensko pripravnico nemškega šolskega kuratorija 4000 K, za Slovensko Matico 500 K, za Glasbeno Matico 2250 K, za filharmonično društvo 2250 K, za Glasbeno društvo v Gorici 1500 K. Izredne potrebščine za italijansko pravno fakulteto znašajo 65.000 K.

Vodja finančnega ministrstva je začetkom seje obširno utemeljeval izpremembo finančnega leta, tako da teče odslej od 1. julija do 31. junija. Postavke so torej to pot približno na polovico nižje, kakor običajno.

Nato je zbornica nadaljevala razpravo o davku za avtomobile.

Dunaj, 22. oktobra. Začetkom današnje seje je naznanil predsednik, da je odločil italijanski podpredsednik Conci svoje podpredsedniško mesto. Resignacija se je izvršila na podlagi svoječasnega dogovora med Italijani in Romuni, glasom katerega ima podpredsedniško čast izmenoma po 6 mesecev italijanski klerikalec, italijanski liberalec in Romun. Najbrže bo jutri izvoljen za podpredsednika italijanski liberalec Malfatti.

Dunaj, 22. oktobra. Poljski klub je imel danes sejo, v kateri je sklenil zavzeti se za to, da se odpravi debata o čeških interpelacijah glede uvedbe komisarijata na Češkem in glede izseljeniških škandalov. Nemški Nationalverband se je izrekel proti de-

bati o izseljeniških škandalih, bo pa najbrže propadel.

Dunaj, 22. oktobra. Kot generalna govornika v podrobni debati o davku na avtomobile sta govorila poslanca Niedrich in Choc. Nato se je oglašil k stvarnemu popravku za besedo maloruski poslanec dr. Budzinovski, ki je porabil to priliko za dolg obstrukcijski govor.

Učiteljska deputacija na Dunaju.

Dunaj, 22. oktobra. Danes se je mudila tu deputacija »Vseslovenske učiteljske zveze« in »Nemške učiteljske zveze«, da urgira svoje gospodarske zahteve. Deputacija se je predstavila tudi ministrskemu predsedniku grofu Stürgku in vodji finančnega ministrstva dr. Englu.

Obstrukcija v naučnem odseku.

Dunaj, 22. oktobra. V naučnem odseku so na predlog krščanskih socialcev razumirali sklep v § 2. zakona o okrajnih šolskih nadzornikih, ker zahteva ta § baže prevelike materialne žrtve od šolskih nadzornikov. Na to so Nemci zahtevali, da mora polski referent v tem zakonu odložiti mandat. Posl. Londzin se je uklonil tej zahtevi, na kar je bil za poročevalca izvoljen posl. Kasper. V znak protesta so poljski člani odšli s seje. Zbog tega je bila nevarnost, da bi se bil § 2. sprejel v obliki, kakor so to nasvetovali socialni demokrati. Da to preprečijo, so Nemci v odseku obstruirali, dokler se ni pričela plenarna seja.

Deželni zbori.

Dunaj, 22. oktobra. Nižjeavstrijski deželni zbor je bil snoči odločen. Prej so se izvolili preiskovalno komisijo zaradi nekaterih obdolžitev proti deželni železniški upravi.

Sonograd, 22. oktobra. Solnograški deželni zbor je bil včeraj zaključen.

Aretacija policijskih uradnikov.

Krakov, 22. oktobra. V Novem Sandecu so danes aretirali dva višja policijska uradnika, ker sta baže v zvezi z znano afero Canadian-Pacific.

Hrvatska.

Zagreb, 22. oktobra. Tukajšni uradni list priobčuje sledeči komunik o včerajšnji avdienci kraljevskega komisarja barona Skerleca pri cesarju: Z avdienco komisarja barona Skerleca stopa hrvatska kriza v novo fazo. Baron Skerlec se najbrže vrne z Dunaja v Zagreb kot novoinimenovani ban. Takoj nato bo Skerlec najbrže prekal izjemne odredbe komisarja Cuvaja in takoj razpisal saborske volitve. S tem bi bila hrvatska kriza rešena v tem smislu, da se ustava na Hrvatskem zopet uveljavi. Zahteve Hrvatske pa se sedaj seveda še ne bodo vse izpolnile, ker je zato treba daljšega dela parlamenta v Budimpešti.

Slovaško zborovanje v gorah.

Budimpešta, 22. oktobra. Slovaški voditelji Alinka, Juriga in Pomaneš so sklicali shod slovaških kmetov na neki gorski planoti, ker so jim oblasti dosledno zabranjevale vsak shod. Na shod je prišlo nad 2000 kmetov. Za ta sestanek so izvedeli orožniki, naskočili zborovalce in jih razgnali. Mnogo kmetov je bilo aretiranih, ki bodo sedaj seveda obtoženi zaradi — rovanja proti madžarski državi.

»Bizarna princesa«.

Rim, 22. oktobra. Premijera Tosellijeve »Bizarne princeze«, je doživela popoln fiasko. Občinstvo je Tosellija in pevce izžvižgalo. Tretje dejanje je vsled odpora občinstva sploh odpadlo.

Podaljšanje vojaške službe v Rusiji.

Petrograd, 22. oktobra. Vojno ministrstvo bo predložilo ruski dumi zakonsko predlogo glede podaljšanja vojaške službe za tri mesece. Starostni letnik, ki konča to leto vojaško službo, ostane pod zastavami do 1. januarja 1914.

Monarhistična zarota na Portugalskem.

Lizbona, 22. oktobra. Vladi se je posrečilo zatreti monarhistične zarote. Včeraj in predvčerajšnjem je prišlo do krvavih spopadov med vojaštvom in policijo. Mnogo ljudi je bilo aretiranih. Revolucionarji so napadli tudi jetnišnico in osvobodili nekaj političnih vjetnikov. Agitatorji so skušali pretrgati tudi železniško in brzojavno zvezo. Med aretiranimi osebami je tudi več višjih uradnikov in mnogo častnikov.

Madrid, 22. oktobra. Potniki iz Portugalske poročajo, da je zveza med Lizbono in Portom pretrgana. Več polkov se je uprlo. Peti artiljerijski polk v Viani je revoltiral in vojaki so ubili več častnikov. Kakor so namestili monarhisti, naj bi bila monarhistična vstaja izbruhnila istočasno v Lizbono, Porto, Bragi, Evori in Viani. Delovala sta en civilni in en vojaški komite, ki sta imela namen umoriti najprej vse ministre in višje uradnike. Policija je izvršila več hišnih preiskav

ter konfiscirala mnogo orožja in monarhističnih proklamacij.

Revolucija v Mehiki.

Pariz, 22. oktobra. Mehikanski vstaški general Billa je zjel 12 Angležev, 40 Francozov, 43 Nemcev in več Špancev, naker je sporočil mehikanski vladi, da bo vse te Evropejce dal postreliti, ako bi vladne čete skušale osvojiti mesto Torreón. Med evropskimi kabineti se sedaj v tej stvari vrši živahna izmenjava misli.

Nesreča na morju.

Mesen (Arhangel'sk), 22. oktobra. V bližini polotoka Kanina je razsajal silen vihar. Ribiški čolni, ki so bili na morju, so se izgubili. Do sedaj je znano, da sta se potopila dva čolna z 10 ribiči.

Dogodki na Balkanu.

Srbsko-črnogorsko mejno vprašanje rešeno.

Belgrad, 22. oktobra. (Izvirna brzojavka srbskega tiskovnega urada »Slovenskemu Narodu«.) »Tribuna« izve, da je bila srbska vlada brzojavno obveščena s Cetinja, da je rešeno vprašanje določitve meje med Srbijo in Črno goro. Pogajanja je vodil srbski poslanik Gavrilović. Posebna za to določena komisija mora še natančno določiti vse točke bodoče meje in mora to mejo obhoditi.

Srbi, Črnogorci in Arnavti.

Belgrad, 22. oktobra. (Izvirna brzojavka srbskega tiskovnega urada »Slov. Narodu«.) — »Piemont« prinaša vest iz Prizrena, da so postavljene v vseh mestih, kjer so bili Arnavti, srbske oblasti. Srbske čete, stoje še vedno v svojih zavzetih pozicijah, že tri dni pa ni prišlo do nikakršnih spopadov.

Srbija in Avstrija.

Rim, 22. oktobra. Marki di San Giuliano je dal izreči srbski vladi za njen sklep takoj odpoklicati čete iz Albanije, srčno zahvalo. Strategične pozicije bodo Srbi glasom sem dospelih vesti zapustili tekem šestih sedenja Trakije se vrši polagoma, 10 do 12 dni.

Pariz, 22. oktobra. Nepričakovano hitra rešitev srbsko-avstrijskega konflikta je v tukajšnjih diplomatskih krogih vzbudila začudenje in je močno presenetila. Tukajšnji merodajni krogi so celo nekoliko nevoljni nad to hitro rešitvijo in očitajo srbski vladi, da se ni hotela poslužiti podpore, ki ji jo je tripelententa ponudila.

Berolin, 22. oktobra. Nemški listi poročajo iz Rima, da sta se Avstrija in Italija sporazumeli vplivati na severoalbanske bajraktare, da se zavežejo respektirati novo srbsko in črnogorsko mejo.

Cetinje, 22. oktobra. Kralj črnogorski izraža svoje veselje nad poravnavo avstrijsko-srbskega konflikta ter izreka upanje, da nastopi sedaj dolga doba mirnega in kulturnega razvoja.

Belgrad, 22. novembra. Umikanje srbskih čet je v polnem teku. Albansko ozemlje bo izpraznjeno najbrže že do petka.

Srbski moratorij.

Belgrad, 22. oktobra. (Izvirna brzojavka srbskega tiskovnega urada »Slov. Narodu«.) Poljedelski minister je poslal justičnemu ministru elaborat glede moratorija z odredbami, da se samo za plačanje menic podaljša moratorij do 1. januarja 1914, za ostale obveznosti pa ostane rok 1. novembra t. l. in da se za menična plačila, ki pričenjajo s 1. januarjem in za ostala plačila, ki se prično s 1. novembrom, odredi prehodno stanje.

Verstvo v Srbiji.

Belgrad, 22. oktobra. (Izvirna brzojavka srbskega tiskovnega urada »Slov. Narodu«.) V proračunu je določena ustanovitev katoliške škofije s sedežem v Prizrenu, nadalje je določeno imenovanje 11 muftijev po okrožnih mestih in 3 rabinjev s sedeži v Skoplju, Prištini in Bitolju.

Belgrad, 22. oktobra. (Izvirna brzojavka srbskega tiskovnega urada »Slov. Narodu«.) V kratkem bo imenovanih pet novih vladik škofov v Skoplju Štipu, Bitolju, Ohridi in Prizrenu.

Srbsko gospodarsko gibanje.

Belgrad, 22. oktobra. (Izvirna brzojavka srbskega tiskovnega urada »Slov. Narodu«.) Včerajšnji finančni odbor je pretresal novo državno posojilo.

Belgrad, 22. oktobra. (Izvirna brzojavka srbskega tiskovnega urada »Slovenskemu Narodu«.) Poljedelsko ministrstvo je odobrilo kredit za tisk brezplačnega poljedelskega gospodarskega koledarja za novozavezete kraje.

Belgrad, 22. oktobra. (Izvirna brzojavka srbskega tiskovnega urada »Slov. Narodu«.) Odobren je bil

kredit za ustanovitev carinskih stražnic ob albanski in bolgarski meji.

Prestop Bolgarov h katoličizmu?

Sofija, 22. oktobra. (Posebna brzojavka.) V veliki dvorani »Slovenske Besede« se je vršil javen shod, na katerem se je razpravljalo o združitvi Bolgarov s katoliško cerkvijo in o položaju bolgarskega prebivalstva v Makedoniji. Za združitve s katoliško cerkvijo so se z veliko vnetostjo zavzemali Marinov, Grablašev in polkovnik Mihajlovski, ki so naglašali, da je mogoče Bolgarom v Makedoniji rešiti svojo narodnost samo na ta način, ako prestopijo iz pravoslavja v katolicizem, češ da bodo v tem slučaju uživali mogočeno zaščito Avstrije. Proti prestopu v katolicizem je nastopil samo en govornik — Nikolaj Stanev, ki je naglašal, da bi bil ta prestop največja nesreča za bolgarski narod in za Bolgarijo, ker bi se s tem Bolgari odtujili Rusiji in za vedno zaigrali njeno podporo in pomoč. Na shodu se ni še ničesar definitivnega sklepalo, ker so bodo posvetovanja še nadaljevala. V katoliško cerkev hočejo prestopiti takozvani Makedonci, dočim neče bolgarski narod v carevini ničesar slišati o pokatoličenju.

Rekrutiranje v Srbiji.

Belgrad, 22. oktobra. (Izvirna brzojavka srbskega tiskovnega urada »Slov. Narodu«.) Z naredbo vojnega ministra se je začelo rekrutiranje vojakov. Rekrutacija se konča najkasneje 20. novembra.

Anglo-srbska banka.

Frankobrod o. M., 22. oktobra. Iz Pariza poročajo, da ustanavljajo v Belgradu Anglo-srbsko banko s petimi milijoni osnovnega kapitala. Ministrstvo je že potrdilo statute.

Zasedenje Trakije.

Sofija, 22. oktobra. Zopetno zasedenje Trakije se vrši polagoma mirno in stopinjo za stopinjo. Muzlimansko prebivalstvo, ki je bilo pobegnilo, se vrača v domovino. Domneva se, da bodo bolgarske čete dosegle zvečer Mustanli.

Carigrad, 22. oktobra. Bolgarski armadni zbor je brez odpora zasedel Gumuldžino. Sulejman beg, član provizorične vlade v Zahodni Trakiji, je izjavil, da je provizorična vlada sklenila preprečiti nepotrebno krvoprelitje in se sporazumeti z bolgarsko vlado na podlagi najširših priznanj, to pa samo zato, ker Grška ni držala obljube, da bo poslala orožje in ker se je grško prebivalstvo izseljevalo, namesto da bi se bojevalo skupaj s Turki. V Gumuldžini so odložile čete orožje.

Nepravilnosti v bolgarski vojni.

Dunaj, 22. oktobra. Politična korespondenca priobčuje poročilo bolgarskega ministrskega predsednika Radoslavova o imenovanju komisij za preiskavo nepravilnosti, ki so se dogajale med vojno. To poročilo pravi med drugim: Velik del vojakov je šel brez primerne obleke in obuvil v vojno, manjkalo je zdravil in vseh potrebščin za ranjene. V veliki tretji armadi pred Čataldžo niso imeli desinfekcijskih sredstev. Vojaki, ki so ležali brez moči v okopih, so dobivali samo slano in smrdljiv sir. Končno so morali bolgarski vojaki v boj nezadostno oboroženi in skoraj brez streliva. Vsi ti pregreški kriče po osveti.

Sofija, 22. oktobra. »Bilgarija« poroča, da se bo dvignila obtožba proti bivšima ministroma Savovu in Petrovu zaradi izdaje. Povabljenih je baže 591 prič.

Grško-turški sporazum.

Milan, 22. oktobra. »Corriere della sera« poroča, da je prišlo v grško-turških pogajanjih do sporazuma. Grška je resignirala na odškodnino za trgovske ladje, ki so bile pred izbruhom vojne v Carigradu zajete, glede vakufskih posestev pa se sestavi posebna komisija, ki naj celo vprašanje uredi.

Turški vjetniki.

Sofija, 22. oktobra. Odpošiljanje turških vojnih vjetnikov traja naprej. Zadnji transport s Šukri pašo in Javer pašo odide v petek.

Obsojeni turški častniki.

Carigrad, 23. oktobra. Pri Čataldži so v nedeljo obesili tri turške častnike zaradi netenja upora. Iz istega vzroka sta bila tudi v Carigradu obsojena dva častnika na smrt.

Francoska in turške finance.

Carigrad, 23. oktobra. Francoska vlada je včeraj popoldne modificirala porti, da Turčija ne dobi na pariški borzi niti posojila niti kakega predujma, dokler ni rešeno vprašanje kilometrske garancije za železniško progo Solun-Dedeagac.

Avstroogrski poslanik v Romuniji.

Bukarešta, 22. oktobra. Romunska vlada je dala svojo odobrenje, da se imenuje za avstroogrškega poslanika v Bukarešt grof Czernina.

Književnost.

— »Djulabije.« Pod tem naslovom obelodanil je skladatelj F. S. Vilhar v dveh zvezkih vseh skupne svoje samospeve z glasovirskim spremljevanjem. Prvi zvezek velja pet, a drugi zvezek tri krone. »Djulabije« naročajo se edino pri skladišču v Zagrebu, Gundulićeva ulica št. 55. Kdor pošlje omenjeno svoto, dostavi se mu delo poštne prosto.

Darila.

Upravištvu naših listov so poslali:

Za Ciril-Metodovo družbo: R. Ivanuš, učitelj v Rimskih toplicah, 5 K 40 v, zložili zidamoški izletniki v Šmarjeti pri Rimskih toplicah dne 18. oktobra t. l., in Vinko Slivnik, trg., št. Vid na Dolenjskem, 12 K, mesto venca na krsto preb. gospe Terezije Fortuna iz Zatične. — Skupaj 17 K 40 vin.

Za Slovensko Sokolsko Zvezo: Maks Domicelj iz Rakeka 21 K, nabrano mesto cvetličnega dneva v občini Rakek.

Za Slovensko Sokolsko Zvezo: mesto cvetličnega dneva daroval »Zaostali ptič« pri »Belem volku« 2 kron. — Na zdar! Živel nabiralci in darovalci!

Umrli so v Ljubljani:

Dne 18. oktobra: Ciril Mali, sin knjigovodje, 18 dni, Stara pot 9. — Drago Perhanc, sin davčnega upravitelja, 12 let, Vrhovčeva ulica 1.

Dne 19. oktobra: Karel Zohar, sin topničarskega ognjčarja, 7 dni, Poljanska cesta 77.

Dne 20. oktobra: Elizabeta Jerše, dninarica, hiralka, 82 let, Radecega cesta 2.

Dne 21. oktobra: Fran Kračman, hiralec, 59 let, Radecega cesta 3.

V deželni bolnici:

Dne 16. oktobra: Blaž Dekleva, župnik v pok., 70 let.

V garnizijski bolnici:

Dne 21. oktobra: Rudolf Cizej, desetnik c. in kr. topničarskega polka št. 7, 23 let.

Današnji list obsega 8 strani.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Valentin Kopitar.

Lastnina in tisk »Narodne tiskarne«.

Zapomnite si:

1. **Scottova emulzija** je edina na Scottov način pripravljena, na skoro 40 letno izkušnjo se opirajoča emulzija ribjega olja.
2. **Scottova emulzija ribjega olja** se izdeluje izključno iz najfinejšega lofotskega parnega ribjega olja in drugih prvovrstnih sirovin. Zato je vedno enake dobrote in učinkovitosti.
3. **Scottova emulzija ribjega olja** je blagostavno, lahko prebavno, tek zboljšajoče krepilno sredstvo, tako za odrasle kakor za otroke.
4. **Scottova emulzija** je spričo preizkušene Scottovega izdelovalnega načina neizpremenjeno stanovitna in ima poleti isto učinkovitost kakor pozimi. — Pa vedno samo

Scottova emulzija, in nobena druga!

Cena originalni steklenici 2 K 50 v. Dobiva se po vseh lekarnah. Proti vpošiljavi 50 v. v pisemnih znakih dobite od tvrdice SCOT & BOWNE, d. z. o. z. na Dunaju VII. sklicujejo se na naš list enkratno vpošiljatev poizkušnje od kake lekarnice.

Proti prahajem, luskinam in izpadanju las

deluje najbolje priznana

Tanno-chinin tinktura za lase

katera okrepuje lasišče, odstranjuje luske in preprečuje izpadanje las.

1 steklenica z navodom 1 krono. Razpošilja se z obratno pošto ne manj kot dve steklenici.

Zaloga vseh preizkušenih zdravil, medic. mil, medicinal. vin, specialitet, najfinejših parumov, kirurških obvez, svežih mineralnih vod itd.

Dež. lekarna Milana Leusteka v Ljubljani Resljeva cesta št. 1.

poleg novozgrajenega Fran Jožefovega jubl. mostu.

V tej lekarni dobivajo zdravila tudi člani bolniških blagajin južno železnice, c. kr. tobačne tovarne in okr. bolniške blagajne v Ljubljani.

Mnogostranska poraba. Gotovo ni do mačega zdravila, katero se da tako mnogostransko porabiti, nego „Mollo-vo francosko žganje in sol“, ki je takisto bolesti utešujoče, ako se namaže ž njim, kadar koga trga, kako to zdravilo vpliva na mišice in živce krepilno in je zatorej dobro, da se priliva kopelimi. Steklenica K 2.—. Po poštnem povzetju pošilja to zdravilo vsak dan lekarnar A. MOLL, c. in kr. dvorni založnik, Dunaj, Tuchlauben 9. V zaloga po deželi je zahtevati izrecno MOLL-ov prepart, zaznamovan z varnostno znamko in podpisom. 6 33

Meteorološko poročilo.

Višina nad morjem 306-2 Srednji zračni tlak 736 mm

oktober	čas opazovanja	stanje barometra v mm	temperatura v C	Vetrovi	Nebo
21.	2. pop.	738.8	9.0	slab jug	jasno
„	9. zv.	738.9	5.0	„	megla
22.	7. zj.	739.4	3.3	sl. jz.ah.	„

Srednja večerajšnja temperatura 5.5°, norm. 9.5°. Padavina v 24 urah 0.0 mm.

Pri gospodinjstvu 50% prihranka

lahko doseže vsaka gospodinja, ako namesto presnega masla rabi edini polnovredni nadomestek za presno maslo: margarina Blaimscheina »Unikum«. Margarina »Unikum« se izdeluje iz najčistejših govejih obistne tolsche v zvezi z najfinejšo smetano ter rumeni in se peni kakor navadno presno maslo. Kraje, kjer se dobiva v vsakem mestu ali v vsaki vasi, naznani na vprašanje edina izdelovalnica svetovne znamke Blaimscheina margarina »Unikum« združene tvornice margarine in presnega masla, Dunaj XIV. 2052

(Brez vsakega posebnega obvestila.)

Juan Hokali

upokojeni c. kr. carinski preglednik v Trstu

Marija Uršula Hokali

vdovela Tržkan, posestnica v Ljubljani

— poročena. —

V Ljubljani, dne 21. oktobra 1913.

„BERSON“

gumijeve

podpetnike

nosi vsak, komur je kaj na eleganci in prijetni hoji.

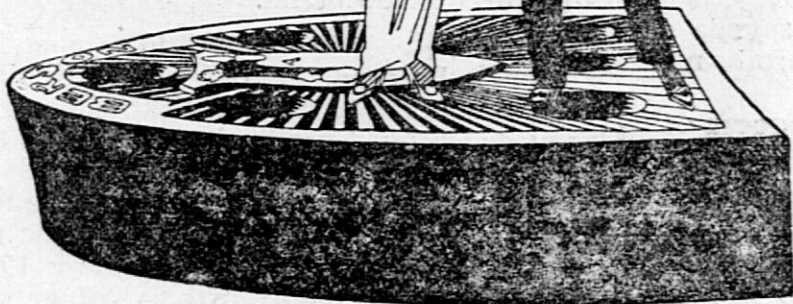
Berson-Werke, Dunaj VI.

gumijeve

podpetnike

nosi vsak, komur je kaj na eleganci in prijetni hoji.

Berson-Werke, Dunaj VI.

Materinska ljubezen

čuva nad otrokovim zdravjem in skrbi za to, da je vedno pri rokah

Dr. Dralleja

MALATTINE

Ta netolsta krema za kožo je slasten balzam, pravi uteševalec bolečin za malčke. — Ravno nežna, občutljiva koža otrokova potrebuje skrbnega negovanja, zlasti v ostrem letnem času. — Malattine učinkuje čudovito proti hrupavim pordečelam ali razpokanim rokam in jih dela voljne, odporne, sveže in zametnometke. Pušica K — 70 in 120 po vseh lekarnah, drogerijah, parfumerijah, trgovinah z milom in boljimi brivnicah.

Juri Dralle, Podmokli (Bodenbach) na L.

Mesto vsakega posebnega obvestila.

Potrjim srcem javljam vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pretužno vest, da je naš nad vse ljubljani nepozabni soprog, oziroma oče, stari oče in brat, gospod

Luka Habat zasebnik

danes, dne 21. t. m. ob 6. zvečer v starosti 71 let, po kratki mučni boleznini in prejemu sv. zakramentov izdihnil svojo prebago dušo in se preselil k svojemu Bogu.

Pogreb prebalega rajnika se vrši v četrtek, dne 23. oktobra ob pol 3. popoldne iz hiše žalosti Nova ulica št. 5 na pokopališče k Sv. Križu.

Sv. zadušne maše se bodo brale v cerkvi č. oo. frančiškanov.

V Ljubljani, dne 22. oktobra 1913.

Žalujejo ostali.

Oddam dve nemebljovani 3780

mesečni sobi

(skupno, ne posamezno) s posebnim vhodom za 1. november t. l. Kje, pove upravništvo »Slov. Naroda«.

Mesarskega pomočnika sprejme takoj

Fr. Bogataj, mesar v Železnikih. Gorenjsko.

Koncipijent

z dveipolletno prakso, 3596

išče mesta v odvetniški pisarni. Nastopi 1. nov. 1913. Ponudbe pod šifro »Akademik/3596« na upr. »Sl. Nar.«

! 500 kron !

Vam plačam, ako moj uničevalec korenin balzam Rila Vaših kurjih oces, bradavic, otiščancev ne odstrani v 3 dneh brez bolečin. Cena lončka z garancijskim pismom 1 K Hemeny, Kaschau (Kassa) L., Post. 12/64 Ogrsko.

Prodajo se dobro ohranjeni

vinski sodi

ki drže 100 do 650 L 3717

na Rimski cesti šte. 11.

Gostilna v Mariboru

staroznano podjetje, 3775

se odda pridnemu in izobraženemu gostilničarju pod zelo ugodnimi pogoji v najem.

Pojasnila pri tvrdki M. Berdajs, trgovina s špecerijskim blagom in semen, Maribor.

Pozor!

50.000 parov čevljev.

4 pari čevljev samo 8 K frko.

Ker je več velikih tvornic ustavilo plačila so me poverili, naj velik odstavek čevljev mnogo pod izdelovalnimi stroški spravim v denar. Prodam torej vsakomur 2 para moških in 2 para ženskih čevljev na trakove, usnje rjavo ali črno, galoš z zbitimi podplati, veleelegantni, najnovejša oblika, velikost po številkah. Vsi 4 pari samo 8 K. Razpošiljanje po povzetju. 3779

S. Urbach, izvoz čevljev, Krakov št. 61.

Zamena dovoljena, tudi denar nazaj.

Solicitator

izurjen v manipulaciji, več Gabelsbergerjeve stenografije in zmožen obeh deželnih jezikov se takoj sprejme.

Pismene ponudbe dru. Henrik Haasu, dovetniku v Mariboru.

Štev. 22150.

3782

Razpis ustanove za realce.

Pri mestni občini je izpraznjeno eno mesto Cesar Franc Jožefove ustanove za realce v letnem znesku 100 K.

Pravico do te ustanove imajo v Ljubljano pristojni, če pa teh ni, na Kranjskem rojeni ubožni dijaki, ki obiskujejo tukajšnje c. kr. višjo realko.

Prošnje za podelitev te ustanove je opremiti z dokazilom o pristojnosti, o ubožstvu ter z zadnjima dvema semestralnima spričevaloma, oziroma dokazom o poslednjih učnih uspehih, ter jih je vlagati

do vštete 20. novembra t. l. pri šolskem ravnateljstvu.

Mestni magistrat ljubljanski,

dne 17. oktobra 1913.

Za jesensko in zimsko sezono

priporoča trdka

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernova ulica št. 9

svojo bogato zalogo

izgotovljenih oblek

za gospode in dečke

ter mične novosti

v konfekciji za dame in deklice.

Ceniki zastonj in franko.

Jabolčnik

iz najboljših leg Štajerske, čist, prirodno pristen, od 100 litrov naprej liter po 20 vinarjev po povzetju pošilja

Jurij Jožef Stelzer, Wetzelsdorf pri Gradcu.

Dobra, resna moč v špecerijski stroki se sprejme takoj kot

potnik za Kranjsko

Ponudbe z zahtevo plače pod šifro „Agilen/3720“ na uprav. »Sl. Naroda«

Sprejme se

mizarski pomočnik

za takojšnji nastop. 3776

Feliks Koklič, mizar v Ljublj.

Večja pisalna miza

(event, ameriški sistem) dobro ohranjena se kupi takoj za kontor. Ponudbe na upravništvo »Slovenskega Naroda«, 3728

Dobro izurjena

3772

šivilja

za damske obleke želi vstopiti v privatne hiše, najraje gre na deželo. Cenj. ponudbe na uprav. »Slov. Naroda«.

Dobro idoči

3773

vinotoč

na prometnem kraju se odda. — Le resni reflektantje se bodo vpoštevali. Koncesija se odstopi. Potrebni kapital okoli 15.000 kron. Pripravna za vinogradnike in vinske trgovce. Pismene ponudbe na upravništvo »Slovenskega Naroda« pod „Rentabel“.

Novosti za jesensko sezono

kakor tudi

OBLEKE PO MERI

najnovejše oblike pri

B. Götzl

Ljubljana

Mestni trg 19 — Stari trg 8.

Dekle, 14 let staro, ki je dovršilo 8 razredno ljudsko šolo, želi vstopiti kot vajenka v trg. na deželi.

Naslov pove uprav. »Slov. Naroda«. 3751

Prodajalna

za špecerijsko blago in mokarijo v Dravljah št. 86 s stanovanjem se daje s 1. novembrom 1913. v najem.

Zlglasiti se je pri Lovrencu Floriančiču na Poljanah, št. Vid nad Ljubljano.

Brinjevo olje

letošnje, kupujem v vseh množinah po najboljših cenah. 3564

S. Potnik, destilerija rastl. in sadnih cvetov, Ljubljana, Slomškova ulica 27.

1995 Prva domača tovarna

omar za led

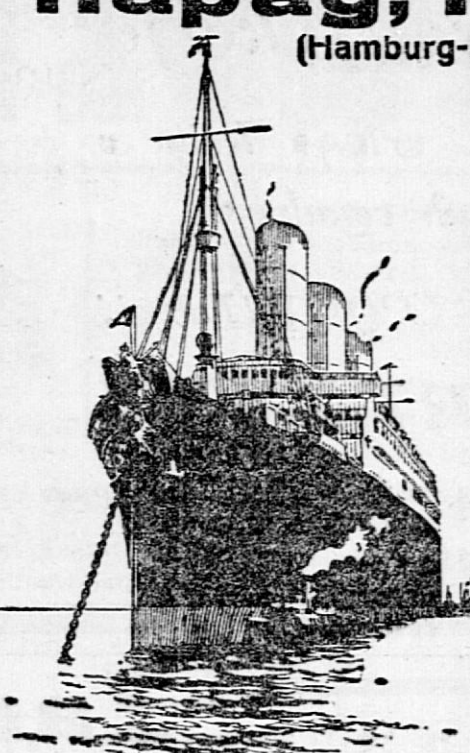
Simona Praprotnika

v Ljubljani, Jenkova ulica št. 7.

Prevzemajo se vsa v stavbno in pohištveno : mizarstvo spadajoča : dela, katera se točno in po najnižjih cenah izvršujejo.

Velika zaloga gostilniških okroglih miz.

Ceniki se pošiljajo na zahtevo brezplačno in poštino pristo.

Hapag, Hamburg

(Hamburg-Amerika Linie).

Prevažanje oseb v vse dele sveta.

Hamburg—New York
Boulogne—New York; Cherbourg—New York; Southampton—New York.

Hamburg—Philadelphia
Hamburg—Boston
Hamburg—Kanada
Hamburg—Kuba
Hamburg—Meksika
Hamburg—Brazilija
Hamburg—Argentina
Hamburg—Zapadna Indija
Hamburg—Čile
Hamburg—Peru
Hamburg—Afrika

Zabavne vožnje
s posebno v to svrhu napravljenimi parniki.
Potovanja okrog sveta Potovanja na severni rt
Potovanja v Indijo Potovanja v Islandijo
Potovanja v oživit Potovanja v zap. Indijo
Vožnje po Nilu.

Ravnokar je stopil v službo turbinski poštni brzoparnik
„Imperator“
največja ladja sveta.
Dolžnost 919 čoljev, širina 98 čoljev, globčina 63 čoljev, 50000 ton obsega.
Vožnja traja: Hamburg—New York sedem dni.
Širje vijaki. Popolnoma mirna vožnja.

Prednosti:
Prva kajuta. **Druga kajuta.** **Medkrov.**
Brez postelj eno vrh druge, sobe v velikosti in opremljeni kakor sobe na kopnem, 119 sob z lastno kopalnico in toaletno, v prvi kajuti skupno 180 kopalnih sob, poleg tega tudi električne in turške kopeli v vseh sobah, toaletna gorila in mizna voda, 3 dvigala, promenadni krovi v pol km. dolžnosti, velika plesna in slavnostna dvorana, restavracija Ritz-Carlton, velika plavalna dvorana, obedna dvorana, palmov vrh, Grill-prostor, pisalna in bralna dvorana, telovadnica, kadilni salon, salon za črke in otroško igralnico.

Tretja kajuta.
Sobe za dve in štiri osebe z umivalnikom in elektr. razsvetljavo, jedilnico za 440 oseb, zabavni salon, kadilni salon, knjižnica, promenadni krov, 17 kopalnih sob z banami.

Prospekti brezplačno in poštino pristo.

Hamburg-Amerika Linie, Abteilung, Personenverkehr, Hamburg.
Zastopstvo v Ljubljani: generalna agentura za Kranjsko Kolodvorska ulica št. 28.

Deklica

14 let stara, katera je izvršila z izvrstnim uspehom petrazredno ljudsko šolo, želi mesta kot učenka najraje v : trgovino z mešanim blagom. : Vstopi lahko takoj. — Naslov pove upravništvo »Slov. Naroda«. 3766

Pozor, vinski trgovci! Pozor, vinski trgovci! Zavoljo opustitve trgovine z vinom se ceno prodaja 3684

hiša z velikim vrtom

in vinsko kletjo, prodajo se tudi vinski sodi in vsa vinska oprava. Vse blizo ljubljanskega kolodvora. Naslov v upravništvu »Slovenskega Naroda«.

Radi prevelike zaloge gramofonskih plošč

oddajam nekatere po 1 krono komad. Plošče so garantirano nove in stanejo drugače komad 4 krono. Najnovejše Zonofon plošče, slovenske, lepe koračnice, valjčki, kupleti itd. komad samo K 1-80.

Najkulantnejša zamenjava starih obrabljenih : : plošč. : : Ze rabljeni godbeni automati se prodajo pod ugodnimi pogoji.

Gramofon atelije
A. Rasberger, Ljubljana

Sodna ulica šte. 5. poleg c. kr. dež. sodnije.

Edna posebnost likerja je

Zdravnik želodca.

Zdravnik želodca

je posebnost želodčnega likerja iz zdravilnih rastlin, kateri izborna vpliva proti slabostim v želodcu ter radi tega v nobeni družini ne bi smel manjkati.

Ustanovljena leta 1841.

Ustanovljena leta 1841

Odlikovana tovarna jesih.

LUIGI SALVADOR TRST.

Ulica Casimiro Donadoni št. 16. — Telefon šte. 733.

Naslov za pisma: Luigi Salvador, Trst, poštni predal.

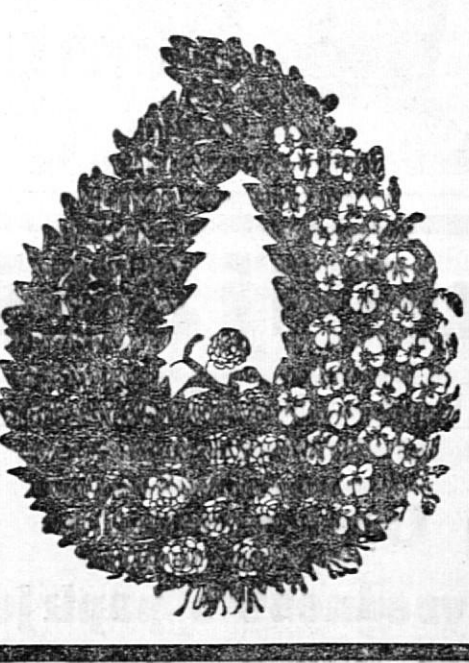
Edina tvornica s patent. avtomatičnim sistemom. Najznamenitejši na Primorskem.

Posebnost: Naravni jesih iz belega in rdečega vina ter naravni jesih iz čistega alkohola za konzerve. 3329

Vsled avtomatičnega proizvajanja, ki je mnogo cenejši od ročnega dela, mi je mogoče postreči svojim odjemalcem z izdelkom, ki je neprekosljiv glede dobrote in nizke cene. — Naročbam se prilaga pismeno jamstvo, da odgovarja izdelek popolnoma hranilni svrhi; na zahtevo pošljem vzorce in cene.

V važnejših mestih iščem zastopnike.

V važnejših mestih iščem zastopnike.

Brzjavaj: Korsika mlajši, Ljubljana.

Pozor!

Priporočam slav. p. n. občinstvu svojo bogato zalogo 3774

suhih vencev

lastnega izdelka.

Nadalje se priporočam za izdelovanje svežih vencev in šopkov ter travok z napisi in sploh vseh nagrobnih, v mojo stroko spadajočih predmetov po najnovejši obliki in nizki ceni.

Ker sam izdelujem suhe vence, prodajam jih lahko pod tvorniško ceno. Za mnogobrojna naročila se priporoča z velespoštovanjem

Viktor Korsika,
cvetlični salon, Kongresni trg št. 3.

1091

Proda se radi pomanjkanja prostora

pohištvo

in več postelj z žimnicami v Ljubljani, Kopaljska ulica 12, pri Kolezijih.

Velik lokal

primeren za delavnico v Hilšerjevi ul. šte. 12. poraben za vsako obrt, se odda takoj. 3732

:: Več se izve v trafiki istotam. ::

Vso roč

odprta kavarna

„MERKUR“

„MERKUR“

Izidakar Marija

Viktor.

Židovska steza št. 4

Zbirka

avstrijskih zakonov

v slovenskem jeziku.

I. zvezek:

Kazenski zakon

o hudodelstvih, pregreških in prestopkih z dne 27. maja 1862 št. 117 drž. zak. z dodatnim

tiskovnim zakonom

z dne 17. dec. 1862 št. d. z. ex 1863 in drugimi novjšimi zakoni kazensko-pravnega obsega.

V platno vezan 6 K; p. št. 6 K 20 vin.

Narodna knjigarna
v Ljubljani.

Ivan Jax & sin

v Ljubljani, Dunajska cesta 17

priporoča svojo bogato zalogo

vozni koles

Šivalni stroji

za rodbino in obrt.

Brezplačni kurzi za vezenje v hiši.

Pisalni stroji „ADLER“, Pletilni stroji vseh velikosti.

Vsled sklepa upniškega odbora z dne 16. oktobra 1913 potrjenega po konkurznem sodišču se bode

vsa zaloga trgovine

3746

Fr. Igliča

v Ljubljani, Mestni trg št. 11,

obstoječa iz vsakovrstnega papirja, zvezkov, pisalnih potrebščin, razglednic, šolskih torbic in kovčkov, molitvenikov, galanterijskega blaga vsake vrste, igralnih kart, trgovskih in kopirnih knjig, nagrobnih vencev itd. prodajala do popolnega izčrpanja

odslej pod tvorniško ceno.

godna prilika za manjše trgovce za cen napotrebščin, kakor tudi za širše občinstvo!

Dr. Fran Novak,
odvetnik v Ljubljani,
kot upravitelj konkurzne mase.

Priporočamo našim
:: gospodinjam ::

KOLINSKO CIKORIJO

iz edine slovenske
tovarne v Ljubljani

SANATORIUM „EMONA“

v Ljubljani, Komenskega ulica 4.
Privatno zdravišče za notranje in kirurške
bolezni. Porodnišnica. Medicinalne kopeli.
Lastnik in šef-zdravnik: Dr. Fr. Bergant, primar. I. kir. odd. dež. boln.

Lepo, veliko, suho in svetlo

skladišče

se odda. 3584

Več pove Julij Meini, uvoz kave,
Selenburgova ulica št. 7.

Moderna damska konfekcija

kakor plašči, kostumi, hišne halje, vrhnja krila v
krasni izbiri po zelo solidnih cenah

:: v modni in športni trgovini ::

P. MAGDIČ, LJUBLJANA

nasproti glavne pošte

nasproti glavne pošte

Stanovanje

z dvema, tremi, štirimi sobami in kuhinjo, se nanovo za november odda.

Kopališka ulica št. 12.

J. Zamljen

čevljarški mojster

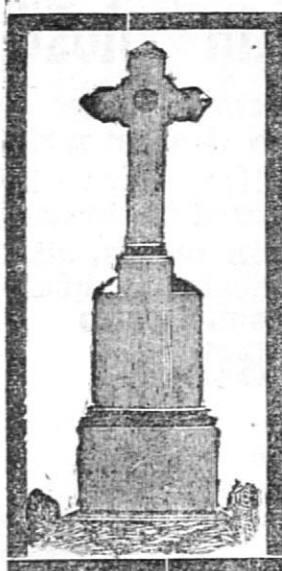
v Ljubljani, Gradišče 4

izvršuje vsa čevljarška dela do najfinjših izvršitev in priporoča svojo zalogo

storjenih čevljev.

Izdeluje tudi prave gorske in telovadške čevlje.

Za naročila z dežele zadostuje kot mera priposlan čevlji. 237

Nagrobne spomenike

lepe, solidno izvršene, po najnižjih cenah priporoča
domača tvrdka 3653

Fr. Kunovar

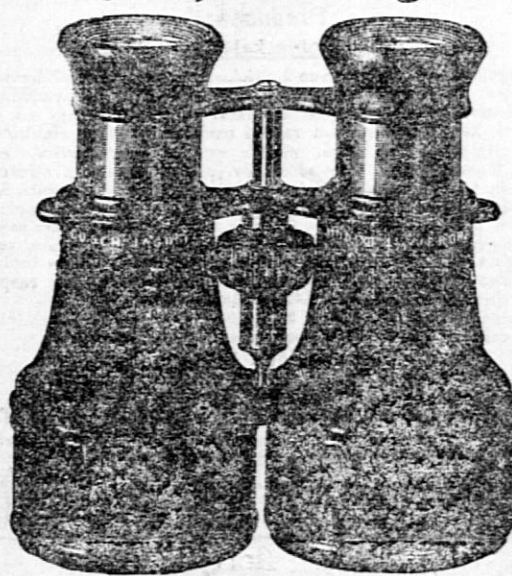
kamnosek pri pokopališču Sv. Križa v Ljubljani.
Zaloga spomenikov vsakomur na ogled.

Fr. P. Zajec

izprašan optik,

zalagatelj c. kr. armade, vojne morarice, domobrancev itd.

Ljubljana, Stari trg št. 9.

Očala in ščipalniki po strokovnjaških in zdravniških predpisih. — Z elektr. obratom moderno urejena delavnica
Najnovejši cenik brezplačno!

Zamaške (štofeljce)

za steklenice in šode v vseh velikostih in kakovostih, za vinotrice, pivovarne, založnike piva, izdelovalce likerjev, lekarnarje, drogiste, mineralne vrelce in špecerijske trgovine

izdeluje tvrdka 3706

Jelačin & Ko., Ljubljana

Edino domače podjetje te stroke na jugu monarhije. Električni obrat. Direktni uvoz probkovine iz Španije in Portugalske. Zahtevajte cenik in vzorce. Zaloga raznovrstnih stanjlovlj kaptjev.

Vedno velika zaloga
klobukov
in čepic

lastnega izdelka.

Kupuje kože

vseh divjačin po
najvišjih dnevnih cenah.

Se priporoča

za izdelovanje

kožuhov vseh vrst, kakor tudi damskih jop, kolerjev, mufov. V zalogi ima vedno veliko izbiro vseh vrst kožuhovine. — Sprejemajo se

popravila vseh v to stroko spadajočih predmetov. Izdeluje se vse po

najnižjih cenah. 3369

J. Wanek, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 21.

POZOR!

Modni salon Stuchly - Maschke

3 Ljubljana, Židovska ulica. 3

Priporoča po najnižji ceni cenj. damam tu in na deželi svojo bogato zalogo

zimskih klobukov in šport. čepic za dame in deklice.

Priznано dobro blago. — Nizke cene.

Popravila se točno izvršujejo. 1463 Zalni klobuki vedno v zalogi.

Podjetje betonskih stavb

Bratje Seravalli

Kiparstvo:

Ljubljana, Slomškova ulica 19.
Telefon 251.

Tovarna umetnih kamnov:

Trst, via Fabio Severo 31.
Telefon 2332.

Edini zastopniki na Kranjskem

za vsakovrstne mavčne plošče (Scaglioli-Bautafel) tvrdke Hönigsberg & Deutsch ter

priznано strešno lepenko „Coriolit“
tvrdke Emil Katznicky. 3750

Klobuki cilindre in čepice

Velika zaloga najmodernejših slamnikov.

v najnovejših fasonah in v veliki izbiri priporoča

IVAN SOKLIČ.

Pristni Panama-slamniki od 9 K do 50 K.

Priporoča se domača konfekcijska trgovina Maček & Ko.

Franca Jožefa cesta 3.

Sprejemajo se naročila po meri,

ter se izvrše točno in solidno.

Založniki c. kr. priv. juž. žel.

Solidna postrežba. — Najnižje cene.

Wotan svetilka

z vlečeno
svetilno žico

V zalogi pri
elektrarnah in instalatejih

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Delniška glavnica 8,000.000 kron.

152

Stritarjeva ulica št. 2.

Rezervni fondi okroglo 1,000.000 kron.

Poslovalnica I. c. kr. avstrijske državne razredne loterije.

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun

ter jih obrestuje od dne vloge po čistih

4 3 0
4 4 0

Kupuje in prodaja srečke in vrednostne papirje

vseh vrst po dnevnem kurzu.